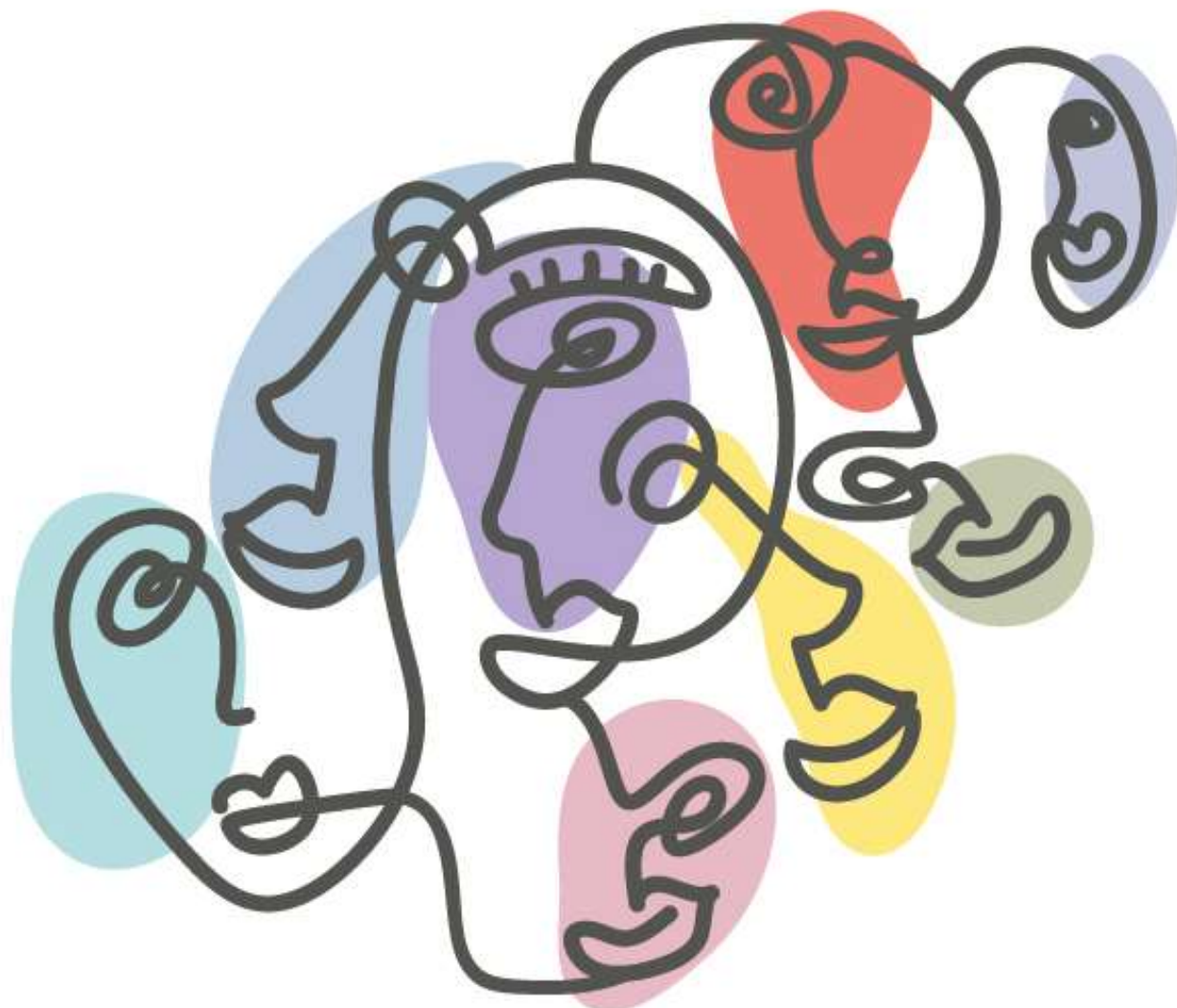

VOICES OF
IMMIGRANT
WOMEN

Αριθμός Έργου: 2020-1-ES01-KA203-082364

**Σεμινάριο κατάρτισης
Μεταναστεύσεις, φύλο και ένταξη στο ευρωπαϊκό πλαίσιο:
Μια διεπιστημονική προσέγγιση**

Ενότητα 8

**Αντιμετώπιση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Κοινωνική κατασκευή για τη
γυναικεία μετανάστευση**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Πίνακας περιεχομένων

[Εισαγωγή](#)

[Ορισμός βασικών εννοιών](#)

[Αφηγήσεις του κοινωνικού διαλόγου για τη γυναικεία μετανάστευση](#)

[Προτάσεις για κοινωνικο-εκπαιδευτική παρέμβαση για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη και την ένταξη. Κατάρτιση των στερεοτύπων και προώθηση της συμμετοχής των πολιτών](#)

[Πρακτική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο](#)

- [Ελλάδα](#)
- [Ισπανία](#)
- [Γαλλία](#)
- [Ιταλία](#)
- [Πορτογαλία](#)
- [Σλοβενία](#)

[Κεφάλαιο 5: ευρωπαϊκή διασταση](#)

[Έγγραφα διαθέσιμα για λήψη](#)

[Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες](#)

[Πηγές](#)

[Γλωσσари](#)

Εισαγωγή

Η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας κατέχει εξέχουσα θέση στην ανάλυση της κατάστασης των μεταναστών και ειδικότερα των μεταναστριών. Αυτή η ενότητα προτείνει την αμφισβήτηση και τον προβληματισμό σχετικά με το πώς αυτές οι μορφές βίας σηματοδοτούν την εμπειρία του να είσαι μετανάστρια γυναίκα. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται έννοιες που θεωρούνται καθοριστικές για την κατανόηση αυτών των φαινομένων. Ορισμένες από αυτές είναι ο ρατσισμός, η ξενοφοβία, οι ρατσισμένοι άνθρωποι, η ισλαμοφοβία. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στις αφηγήσεις που συνδέονται με τους κοινωνικούς διαλόγους σχετικά με τη γυναικεία μετανάστευση. Στο επίκεντρο της ανάλυσης αναπτύσσονται πτυχές που βασίζονται στο φύλο, τον εργασιακό διαχωρισμό, τις εκπαιδευτικές δεξιότητες, την ενδυνάμωση και την έμφυλη βία. Το τρίτο κεφάλαιο προτείνει ορισμένους προβληματισμούς και κατευθυντήριες γραμμές για μια μετασχηματιστική κοινωνικοεκπαιδευτική παρέμβαση, που καταπολεμά τον ρατσισμό και άλλες μορφές διακρίσεων και ενισχύει την ενδυνάμωση των μεταναστριών, προκειμένου να αυξηθεί η κοινωνική τους συμμετοχή και να καταστεί η ιδιότητα του πολίτη αποτελεσματική. Και, τέλος, τα κεφάλαια 4 και 5 αναλύουν την κατάσταση ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών, κάνοντας έναν συγκριτικό πίνακα.

Ορισμός βασικών εννοιών

Η εννοιολογική ανάλυση είναι θεμελιώδης για την κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων που αναλύονται στο παρόν κεφάλαιο. Έτσι, ξεκινάμε αυτό το ταξίδι με την ανάλυση της έννοιας του **ρατσισμού** ή της **φυλετικής προκατάληψης**. Σύμφωνα με τον Giddens (2009), ο ρατσισμός είναι «η προκατάληψη που βασίζεται σε κοινωνικά σημαντικές σωματικές διακρίσεις» (σ. 639). Σε αυτόν τον ορισμό, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι οι σωματικές

διαφορές στις οποίες βασίζεται η αντίληψη, προκύπτουν από μια κοινωνικοπολιτισμική επεξεργασία που ορίζεται από τις κυρίαρχες ομάδες και δεν είναι ανεξάρτητες από μια κουλτούρα διακρίσεων κοινωνικά και ιστορικά καθορισμένη.

Για την κατανόηση της έννοιας του ρατσισμού, κρίνεται σκόπιμο να αναλυθεί η έννοια της **φυλής**, η οποία διαδόθηκε μέσω των ρατσιστικών θεωριών που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του Διαφωτισμού. Οι αντιλήψεις αυτές νομιμοποίησαν την αποικιοκρατία και τις συστηματικές διακρίσεις των ανθρώπων ανάλογα με το χρώμα του δέρματός τους (Cabecinhas & Macedo, 2019). Επί του παρόντος, είναι συναινετικά αποδεκτό ότι, από βιολογική άποψη, δεν είναι δυνατόν να οριοθετηθούν φυλές στο ανθρώπινο είδος, υπάρχει μόνο ένα σύνολο διαφορετικών φυσικών χαρακτηριστικών που χαρακτηρίζουν τα ανθρώπινα όντα. Ωστόσο, η ύπαρξη γενετικής ποικιλομορφίας που χαρακτηρίζει διαφορετικές ανθρώπινες ομάδες συνυπάρχει με τη γενετική ποικιλομορφία που χαρακτηρίζει τους ανθρώπους που θεωρούνται ότι ανήκουν στις ίδιες πληθυσμιακές ομάδες. Από την άποψη των κοινωνικών επιστημών, η χρήση της έννοιας της φυλής εγείρει πολλές συζητήσεις και προβληματισμούς. Σε αυτή την ακολουθία, πολλοί ακαδημαϊκοί χρησιμοποιούν την έννοια σε εισαγωγικά - «**φυλή**».

Παρά τη συναίνεση ότι δεν υπάρχουν φυλές μεταξύ των ανθρώπων, πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να βιώνουν ρατσιστικές προκαταλήψεις. Σε αυτή την κατάσταση, υπάρχει μια διαδικασία **φυλετικοποίησης**, καθώς αποδίδεται μια ετικέτα με βάση την υποτιθέμενη υπαγωγή σε μια συγκεκριμένη ομάδα, λαμβάνοντας υπόψη ένα σύνολο φυσικών χαρακτηριστικών. Με άλλα λόγια, τα **φυλετικοποιημένα άτομα** υπόκεινται στη «διαδικασία με την οποία οι αντιλήψεις για τη φυλή χρησιμοποιούνται για την ταξινόμηση ατόμων ή ομάδων» (Giddens, 2009, σ. 632). Από αυτή την άποψη, ο ρατσισμός ήταν αυτός που παρήγαγε την έννοια της φυλής και όχι το αντίστροφο.

Όμως, ο ρατσισμός μπορεί επίσης να αντανάκλαται στις κοινωνικές δομές με συστηματικό τρόπο, διαμορφώνοντας τον **θεσμικό ρατσισμό**, που εκδηλώνεται με τον τρόπο που διάφοροι θεσμοί, όπως οι υπηρεσίες ασφαλείας, υγείας και εκπαίδευσης (μεταξύ άλλων) προωθούν πολιτικές και πρακτικές που ευνοούν ορισμένες κοινωνικές ομάδες, κάνοντας διακρίσεις σε βάρος άλλων.

Ορισμένοι συγγραφείς αναφέρονται στην ύπαρξη **πολιτισμικού ρατσισμού**, ο οποίος εκδηλώνεται με πιο εξεζητημένο και λεπτό τρόπο, και ο οποίος βασίζει τα επιχειρήματα για τον αποκλεισμό σε πολιτισμικές διαφορές. Μπορούμε να αναφέρουμε ως παραδείγματα την ξενοφοβία και την ισλαμοφοβία. Έτσι, η **ξενοφοβία** διαμορφώνει ένα σύνολο στάσεων, προκαταλήψεων και συμπεριφορών που απορρίπτουν, αποκλείουν και συχνά διαπομπεύουν ανθρώπους, με βάση την αντίληψη ότι είναι παρείσακτοι ή ξένοι προς την κοινότητα, την κοινωνία ή την εθνική ταυτότητα. Αλλά το επίκεντρο των κοινωνικών διακρίσεων μπορεί να είναι και μια θρησκεία, όπως στην περίπτωση της **ισλαμοφοβίας**, η οποία εκδηλώνεται με συστατικό ανταγωνισμό που στρέφεται κατά των εκδηλώσεων της μουσουλμανικότητας. Και οι δύο βασίζονται σε υπάρχουσες ρατσιστικές, εθνοτικές, θρησκευτικές, πολιτιστικές ή εθνικές προκαταλήψεις.

Διαδικτυακές πηγές

#FIGHT racism - Youth are standing up against racism (Η νεολαία ορθώνει το ανάστημά της κατά του ρατσισμού)
(https://www.standup4humanrights.org/en/2021/highlights_03.html)

Αυτή η ιστοσελίδα των Ηνωμένων Εθνών παρουσιάζει ένα βίντεο με την επεξήγηση της επιλογής της 21ης Μαρτίου ως Διεθνούς Ημέρας για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων.

GUIDANCE ON RACISM AND XENOPHOBIA How UNHCR can address and respond to situations of racism and xenophobia affecting persons under its mandate (ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΑΤΣΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ Πώς η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες μπορεί να αντιμετωπίσει και να ανταποκριθεί σε καταστάσεις ρατσισμού και ξενοφοβίας που επηρεάζουν άτομα που υπάγονται στην αποστολή της)
(<https://www.unhcr.org/5f7c860f4.pdf>)

Αυτός ο οδηγός είναι ένα πρακτικό βοήθημα που προσφέρει συστάσεις και εργαλεία για το προσωπικό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, αλλά θα είναι χρήσιμο και σε άλλους που εργάζονται για την εξάλειψη του ρατσισμού.

UN leaders speak out against Islamophobia and anti-Muslim hatred (Οι ηγέτες του ΟΗΕ μιλούν κατά της

ισλαμοφοβίας και του αντιμουσουλμανικού μίσους)

(<https://news.un.org/en/story/2021/03/1087572>)

Αυτή η είδηση, που δημοσιεύθηκε στις 17 Μαρτίου 2021, παρουσιάζει τις θέσεις των ηγετών των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τη σημασία της καταπολέμησης της ισλαμοφοβίας.

Αφηγήσεις του κοινωνικού διαλόγου για τη γυναικεία μετανάστευση

Από τις προηγούμενες δεκαετίες, στην κλασική οπτική της μετανάστευσης, το ζήτημα του φύλου δεν περιγράφεται (Neves, Nogueira, Tora & Silva, 2014). Τα τελευταία χρόνια, η γυναικεία μετανάστευση περιλαμβάνει ένα σύνολο κατηγοριών που προκαλούν σημαντικό αντίκτυπο στις κοινωνικές σχέσεις. Το φύλο αποτελεί παράγοντα επιρροής στον τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες βιώνουν τη διαδικασία της μετανάστευσης, η οποία είναι διαφορετική από τους άνδρες (Peri, 2016). Στην πραγματικότητα, παρά την άνοδο της διεθνούς μετανάστευσης και καθώς αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 50% των διεθνών μεταναστεύσεων που λαμβάνουν χώρα, οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν διακρίσεις ως μετανάστες και ως γυναίκες (Antman, 2018).

Ο γυναικείος μεταναστευτικός διάλογος διαμορφώνεται από διάφορους παράγοντες επιρροής με βάση τον ρόλο που διαδραματίζουν το κράτος, η εργασία και η οικογένεια. Από εδώ είναι δυνατόν να εντοπιστούν ζητήματα όπως το φύλο (ταυτότητα, στερεότυπα και γλώσσα), ο εργασιακός διαχωρισμός, οι εκπαιδευτικές δεξιότητες, η ενδυνάμωση και η έμφυλη βία.

Σύμφωνα με τον ΔΟΜ (2015) το φύλο βασίζεται σε «κοινωνικά κατασκευασμένους ρόλους και σχέσεις, χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, στάσεις, συμπεριφορές, αξίες, σχετική δύναμη και επιρροή που η κοινωνία αποδίδει στους ανθρώπους με βάση το φύλο που τους έχει αποδοθεί». (σ. 12). Η έννοια αυτή είναι γενικά αποδεκτή, αλλά πρέπει να ληφθεί υπόψη η πολιτισμική ποικιλομορφία μεταξύ των χωρών και ως εκ τούτου το φύλο μπορεί να επηρεάσει τις γυναίκες με διαφορετικούς τρόπους. Οι διακρίσεις μπορεί να συμβαίνουν στο επίπεδο της ταυτότητας, των στερεοτύπων και της γλώσσας, αλλά εξετάζουν επίσης παράγοντες όπως το κίνητρο για μετανάστευση ή την κατάσταση στην οποία εξαναγκάζονται σε αυτή. (Boyd & Grieco, 2003).

Η γυναικεία μετανάστευση επηρεάζεται επίσης από τον εργασιακό διαχωρισμό (Peixoto, 2009). Στο ενημερωτικό δελτίο πολιτικής για τις γυναίκες των ΗΕ αριθ. 2 (2022, σ. 1) αναφέρεται ότι «η γυναικεία εργασιακή μετανάστευση τείνει να συγκεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό σε επαγγέλματα που παραδοσιακά συνδέονται με συγκεκριμένους ρόλους των φύλων». Σύμφωνα με τον Petrozziello (2013) «(...) οι αντιλήψεις για τις μετανάστριες εξακολουθούν να υποφέρουν από διάφορα στερεότυπα και στρεβλώσεις» (σ. 37). Οι αντιλήψεις αυτές επηρεάζουν την αναγνώριση των ακαδημαϊκών δεξιοτήτων και των προσόντων των γυναικών. Οι περιοριστικές πολιτικές τείνουν να αυξάνουν τις δυσκολίες αναγνώρισης των υψηλών επιπέδων εκπαίδευσης και αποτυγχάνουν να ενσωματώσουν τις γυναίκες σε εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. Κατά συνέπεια, οι γυναίκες συγκεντρώνονται σε θέσεις εργασίας που συνδέονται με γυναικεία επαγγέλματα όπως η οικιακή εργασία και η φροντίδα. Ο κατακερματισμός της εργασίας επηρεάζει την οικονομική ανάπτυξη τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις χώρες προορισμού. Τα τελευταία χρόνια, η θηλυκοποίηση της μετανάστευσης χαρακτηρίζεται από τις γυναίκες που επιδιώκουν τους σκοπούς της ανεξαρτησίας και της αυτονομίας (Bachan, 2018). Από την άποψη του φύλου επηρεάζει την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη σε μια διττή ανάλυση: οι γυναίκες ενδυναμώνονται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, προκαλώντας κάποια διαταραχή με την παλιά παραδοχή της οικογενειακής εξάρτησης και συμβάλλουν με τα εμβάσματα στη χώρα προέλευσης παρέχοντας στήριξη στις οικογένειές τους.

Τέλος, υπάρχει αναφορά σε μια από τις πιο ευάλωτες καταστάσεις για τις μετανάστριες (Peixoto, 2009). Στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (2011), άρθρο 3, η έμφυλη βία ορίζεται ως «(...) η βία που στρέφεται κατά μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή που πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες». Σε επίπεδο μετανάστευσης, οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να αντιμετωπίσουν διάφορα είδη βίας από ό,τι οι άνδρες. Η Parish (2017) αναφέρει ότι «οι άνισες σχέσεις εξουσίας δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την εκδήλωση βίας λόγω φύλου και μπορεί να διαπράττεται ή να συγχωρείται από συγγενείς, μέλη της κοινότητας ή κυβερνητικούς παράγοντες». Πολλές μορφές βίας κατά των γυναικών οδηγούν από τον εκφοβισμό έως τη λεκτική, σωματική και ψυχολογική κακοποίηση και τη σεξουαλική βία. Επίσης, είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες στην εμπορία κυρίως με σκοπό τη σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση και

τη δουλεία.

Οι αφηγήσεις του κοινωνικού λόγου για τη γυναικεία μετανάστευση πρέπει να αντιμετωπιστούν με μια ολοκληρωμένη και διατομεακή προσέγγιση προκειμένου να απαντηθούν με αποτελεσματικότητα οι περιγραφόμενες δυσκολίες. Σε αυτό το σημείο φαίνεται ότι πρέπει να δημιουργηθούν πολιτικές σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, παρέχοντας υποστήριξη στα άτομα που βρίσκονται στο πεδίο.

Διαδικτυακές πηγές

Immigration, migration and citizenship

<https://gendersociety.wordpress.com/in-the-classroom/immigration-migration-and-citizenship/>

Η πηγή αυτή ενισχύει τη σημασία των έμφυλων διαδικασιών στο πεδίο της μετανάστευσης και των οποίων οι επιπτώσεις διαμορφώνονται από το κράτος, την εργασία, την οικογένεια και τις διατομεακές ταυτότητες.

Women and Migration

<https://ftp.iza.org/dp11282.pdf>

Το άρθρο παρουσιάζει τις επιπτώσεις της μετανάστευσης στις μη μετανάστριες και τις επιπτώσεις στις μετανάστριες γυναίκες και κορίτσια σε μια μεγάλη ποικιλία χωρών σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης.

Gender and Migration

<https://www.migrationdataportal.org/themes/gender-and-migration#further-reading>

Ο ιστότοπος παρέχει σημαντικούς ορισμούς και δεδομένα σχετικά με το φύλο και τη μετανάστευση.

Προτάσεις για κοινωνικο-εκπαιδευτική παρέμβαση για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ιθαγένεια και την ένταξη. Κατάρτιση των στερεοτύπων και προώθηση της συμμετοχής των πολιτών

Η αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών διακρίσεων απαιτεί, εκτός από τα εφαρμοζόμενα δημόσια μέτρα, συνεχές έργο ευαισθητοποίησης ολόκληρης της κοινωνίας και ενδυνάμωσης και κατάρτισης των ομάδων που είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε αυτές τις μορφές βίας (ρατσιστές, μετανάστες, πρόσφυγες, γυναίκες, σεξουαλικές μειονότητες...).

Είναι επίσης απαραίτητη η εκπαίδευση **των επαγγελματιών και των μελλοντικών επαγγελματιών**, που εργάζονται, μεταξύ άλλων, στις κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές υπηρεσίες και στις δυνάμεις ασφαλείας. Η εκπαίδευση αυτή θα πρέπει να εστιάζει στον εντοπισμό καταστάσεων διακρίσεων και πιο συγκεκριμένα θαθα πρέπει να επιτρέπει:

- (i) τον προβληματισμό σχετικά με τις επαγγελματικές και οργανωτικές πρακτικές που διαιωνίζουν και νομιμοποιούν τις διακρίσεις ή που δεν εγγυώνται συνθήκες ισότητας - θεσμικός ρατσισμός,
- (ii) τον εντοπισμό και την κατανόηση της πολυπλοκότητας των πολλαπλών διακρίσεων (διατομεακότητα), των συνεπειών τους στις αυξανόμενες ευπάθειες και τους κινδύνους κοινωνικού αποκλεισμού (όπως, μεταξύ άλλων, η έκθεση στη βία, η εργασιακή εκμετάλλευση, η εμπορία ανθρώπων). Όσον αφορά αυτή την πτυχή, υπογραμμίζεται η κατάσταση των μεταναστριών (για τη δυνατότητα σύζευξης διαφόρων φορέων υποταγής, όπως: το γεγονός ότι είναι γυναίκα, φυλετική καταγωγή, ότι ανήκει σε μονογονεϊκή οικογένεια, ότι ανήκει σε θρησκευτική μειονότητα, ότι είναι μεγαλύτερης ηλικίας ή ότι είναι πολύ νέα, μεταξύ άλλων),
- (iii) να εξεταστεί ο ρόλος της εκπαίδευσης (τυπικής, άτυπης και μη τυπικής) στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στο πλαίσιο μιας λογικής εκπαίδευσης για την παγκόσμια ιθαγένεια, που επεκτείνεται σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια και αφορά τη Δια Βίου Εκπαίδευση.

Οι εκπαιδευτικές προτάσεις που επικεντρώνονται στις **μετανάστριες** πρέπει να προωθούν τη δράση τους, μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων και της ενδυνάμωσης, ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα:

- (i) να γνωρίζουν τα κοινωνικά τους δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους,
- (ii) να προβληματίζονται σχετικά με τις διαδικασίες κοινωνικής ένταξης και να αναγνωρίζουν καταστάσεις διακρίσεων,
- (iii) να αναπτύξουν εργαλειακές δεξιότητες για τη διαδικασία κοινωνικής ένταξής τους (π.χ. γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής ή των επίσημων διαδικασιών που είναι απαραίτητες για τη νομιμοποίηση της διοικητικής τους διαδικασίας),
- (iv) να αναπτύξουν ικανότητες επιβεβαίωσης του πολιτισμού καταγωγής τους, μέσω της προώθησης της εκμάθησης της μητρικής τους γλώσσας, της οργάνωσης των απαραίτητων προϋποθέσεων για να ομολογήσουν την πίστη τους, μεταξύ άλλων.
- (v) να κατανοήσουν τη σημασία των συνεταιριστικών κινημάτων στις διαδικασίες κοινωνικής ένταξης (ενώσεις μεταναστών και σε ενώσεις της κοινότητας (και για την κοινότητα) - ενώσεις γονέων, ενώσεις κατοίκων, αθλητικές και ψυχαγωγικές ενώσεις, κ.λπ.)

Στην κοινωνικοεκπαιδευτική παρέμβαση με την **κοινότητα** θα πρέπει να συμμετέχουν εκπαιδευτικά ιδρύματα (σχολεία σε διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης), οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, δημόσιες υπηρεσίες, επαγγελματικές ενώσεις, συνδικάτα, μέσα μαζικής ενημέρωσης, μεταξύ άλλων. Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν οι ακόλουθοι στόχοι:

- (i) να λαμβάνονται υπόψη τα θέματα της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και του φύλου στα προγράμματα σπουδών με συνεχή και συστηματικό τρόπο,
- (ii) να εκτιμάται και να καλωσορίζεται η διαφορετικότητα, διερευνώντας τις εκπαιδευτικές δυνατότητές της στο σχολείο σε συνάρθρωση με την κοινότητα,
- (iii) να προωθηθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με τα ανθρώπινα

δικαιώματα και την καταπολέμηση του ρατσισμού και άλλων μορφών διακρίσεων,
(iv) να ενθαρρύνεται η υιοθέτηση, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, μιας μη στερεοτυπικής γλώσσας, η οποία θα προωθεί την ισότητα των φύλων και θα είναι ευαίσθητη σε θέματα που σχετίζονται με πολιτισμικά καθορισμένες έννοιες σχετικά με τη μετανάστευση και τις μειονοτικές ομάδες
(v) να επισημανθεί, στο δημόσιο χώρο, η ανάγκη κριτικής ανάλυσης των πληροφοριών που διαμοιράζονται στα κοινωνικά δίκτυα, με ιδιαίτερη έμφαση στις ψευδείς ειδήσεις που διαδίδουν λόγους μισαλλοδοξίας.

Διαδικτυακές πηγές

5 Ways to Fight Racism and Xenophobia

(<https://www.unicefusa.org/stories/5-ways-fight-racism-and-xenophobia/34567>)

Το άρθρο αυτό αναφέρεται στην αύξηση των καταστάσεων διακρίσεων και εγκλημάτων μίσους σε περιόδους πανδημίας και, από αυτή την πραγματικότητα, προσδιορίζει τρόπους καταπολέμησης του ρατσισμού στην καθημερινή ζωή.

Talking to your kids about racism - How to start the important conversation and keep it going.

(<https://www.unicef.org/parenting/talking-to-your-kids-about-racism>)

Αυτό το άρθρο εστιάζει στην ανάγκη να μιλήσουμε στα παιδιά για το ρατσισμό και δίνει προτάσεις στους γονείς για το πώς να το κάνουν αυτό ανάλογα με τις ηλικιακές ομάδες των παιδιών.

Έγγραφα διαθέσιμα για λήψη

Sayyid, S. (2018) Islamophobia and the Europeaness of the other Europe, Patterns of Prejudice, 52:5, 420-435, DOI: 10.1080/0031322X.2018.1512481

<https://doi.org/10.1080/0031322X.2018.1512481>

Σε αυτό το άρθρο, ο Sayyid επικεντρώνεται στη σχέση μεταξύ της εμφάνισης της ισλαμοφοβίας και της κρίσης της ευρωπαϊκότητας.

Rodríguez Maeso, S. & Araújo, M. (2017) The (im)plausibility of racism in Europe: policy frameworks on discrimination and integration, Patterns of Prejudice, 51:1, 26-50, DOI: 10.1080/0031322X.2016.1270500

<https://doi.org/10.1080/0031322X.2016.1270500>

Οι Rodríguez Maeso και Araújo αναλύουν την αναπαραγωγή μιας κυρίαρχης αντίληψης για τον ρατσισμό στους διαλόγους πολιτικής για την ένταξη και τις διακρίσεις που χρησιμοποιούνται από οργανισμούς ελέγχου στα θεσμικά πλαίσια της Πορτογαλίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Groothuis, S. (2020). Researching race, racialisation, and racism in critical terrorism studies: clarifying conceptual ambiguities, Critical Studies on Terrorism, 13:4, 680-701, DOI: 10.1080/17539153.2020.1810990

<https://doi.org/10.1080/17539153.2020.1810990>

Το άρθρο αυτό επιδιώκει να βελτιώσει τις εννοιολογικές ασάφειες που περιβάλλουν τις έννοιες της φυλής, της φυλετικοποίησης και του ρατσισμού στο πλαίσιο των Κριτικών Σπουδών Τρομοκρατίας (ΚΣΤ)

Bonjour, S. & Chauvin, S. (2018). Social class, migration policy and migrant strategies: An introduction. International Migration Journal. Τόμος 56. Τεύχος 4.

<https://doi.org/10.1111/imig.12469>

Το άρθρο κάνει την ανάλυση των μεταναστευτικών λόγων, της ένταξης και της ιθαγένειας μέσα από τους φακούς των κοινωνικών τάξεων.

Peixoto, J. (2009). New migrations in Portugal: Labour markets, smuggling and gender segmentation. International Migration Journal. Τόμος 47. Τεύχος 3.

<https://doi.org/10.1111/imig.12918>

Το άρθρο εξηγεί τις τάσεις της μετανάστευσης στην Πορτογαλία καταδεικνύοντας τα τρωτά σημεία και τον εργασιακό διαχωρισμό από την οπτική γωνία του φύλου

Πηγές

- Bachan, A. (2018). *An exploration of the gender migration development nexus: the impact of labor migration on women's empowerment*. Πανεπιστήμιο Κολούμπια. 20. Σελ. 1-22.
- Boyd, M., Grieco, E. (2003, Μάρτιος 1). Women and migration: incorporating gender into international migration theory. *Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής*. <https://www.migrationpolicy.org/article/women-and-migration-incorporating-gender-international-migration-theory>
- Cabecinhas, R., & Macedo, I. (2019). (Anti)racismo, ciência e educação: teorias, políticas e práticas. *Medi@ções Revista OnLine*, Vol 7, n. 2, 16-36.
- Giddens, A. (2009). *Sociology*. 6η έκδοση. Polity Press.
- Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2015). *Πολιτική του ΔΟΜ για την ισότητα των φύλων (2015-2019)*. Συμβούλιο (106η σύνοδος). <https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/2018-07/C-106-INF-8-Rev.1-IOM-Gender-Equality-Policy-2015-2019.pdf>
- Neves, A., Nogueira, M. C., Topa, J. & Silva, E. (2016). Mulheres imigrantes em Portugal: uma análise de género. *Estudos de Psicologia (Campinas)*.33 (4). σ. 723-733. <https://doi.org/10.1590/1982-02752016000400015>
- Parish, A. (7 Σεπτεμβρίου 2017). Gender based-violence against women: both cause for migration and risk along the journey. *Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής*. <https://www.migrationpolicy.org/article/gender-based-violence-against-women-both-cause-migration-and-risk-along-journey>
- Peixoto, J. (2009). New migrations in Portugal:labour markets, smuggling and gender segmentation. *International Migration*. 47 (3). σ. 185-210. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2009.00528.x>
- Peri, G. (2016). Immigrants, productivity and labor markets. *Journal of Economic Perspectives*. 30 (4). σ. 3-30. DOI: 10.1257/jep.30.4.3.
- Petrozziello, A. (2013). *Gender on the move. Working on the migration development nexus from a gender perspective. Training manual*. Editora Tele-3.

Πρακτική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο

Ελλάδα

Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας για το 2020, μέσω συνεντεύξεων με τα θύματα, καταγράφηκαν 107 περιστατικά ρατσιστικής βίας με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: Σε 74 περιστατικά οι στόχοι ήταν μετανάστες, πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο λόγω της εθνοτικής τους καταγωγής, της θρησκείας ή/και του χρώματός τους, υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων λόγω της σύνδεσής τους με πρόσφυγες και μετανάστες, καθώς και δομές φιλοξενίας ή εγκαταστάσεις που παρέχουν άλλες υπηρεσίες για τις παραπάνω ομάδες. 40 περιπτώσεις κατά ανδρών (11-48 ετών), 1 κατά γυναίκα (24 ετών), 5 κατά μικτών ομάδων ανδρών και γυναικών (ηλικιακό εύρος 9-60 ετών). Όσον αφορά τις διακρίσεις στην εργασία, η κατάσταση επιδεινώνεται περαιτέρω λόγω των φυλετικών και έμφυλων διακρίσεων/βίας στην αγορά εργασίας και από τους εργοδότες. Σε επαγγέλματα υπηρεσιών χαμηλού κύρους, όπως η οικιακή εργασία, αν και θεωρείται ως μέσο επιβίωσης, οι εργασιακές σχέσεις με τους εργοδότες οδηγούν σε εξάρτηση, πατρωνία, εκμετάλλευση και ψευδοσχέσεις, άτυπες αξίες και αντιλήψεις που δημιουργούν, ανέχονται ή/και αναπαράγουν άτυπες/καθημερινές τακτικές και συμπεριφορές απέναντι στην πρόνοια, που χαρακτηρίζονται από συναισθηματικά στρεσογόνες δραστηριότητες. Η Εθνική Στρατηγική Ένταξης 2021 υπογραμμίζει την ανάγκη για κοινωνική ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και την πρόληψη και αποτελεσματική προστασία από κάθε μορφή βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Στόχος 1: Εισαγωγή ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για την πρόληψη της βίας, της εκμετάλλευσης και της κακοποίησης. Στόχος 1: Ενίσχυση της πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης της βίας με βάση το φύλο, της κακοποίησης των παιδιών και της εμπορίας ανθρώπων (ξεκινώντας από τις εγκαταστάσεις πρώτης υποδοχής, με έμφαση στις γυναίκες και τα παιδιά) (Δράσεις: Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για την έγκαιρη ανίχνευση σημείων βίας και κακοποίησης και παραπομπή για δράσεις παρέμβασης και αποκατάστασης, συμπεριλαμβανομένων ιατρικών υπηρεσιών, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης). Στόχος 2: Καθορισμός απαιτήσεων για την προστασία των γυναικών. Στόχος 3: Καταπολέμηση της ξενοφοβίας, των διακρίσεων και της ριζοσπαστικοποίησης. Στόχος 2: Ενίσχυση των μηχανισμών παραπομπής για τα θύματα βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης (μέσω δράσεων θέσπισης τυποποιημένων διαδικασιών λειτουργίας και πρωτοκόλλου δράσης για την προστασία των θυμάτων βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης και την παραπομπή τους στις αρμόδιες Υπηρεσίες και Αρχές). Στόχος 1: Εξασφάλιση αποτελεσματικής αντιμετώπισης της βίας, της εκμετάλλευσης και της κακοποίησης (μέσω της χαρτογράφησης των διαθέσιμων υπηρεσιών για τα θύματα βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης, ομαδοποιημένων ανά είδος υποστήριξης και περιοχή). Στόχος 2: Ενίσχυση των κρατικών μηχανισμών ελέγχου.

Πηγές

Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας/Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Πανεπιστήμιο Gent, PRAKSIS, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, SynEirmos (2018). Έκθεση σχετικά με τις καλές πρακτικές (Παραδοτέο 1.1 του έργου LION). Συνθετική έκθεση. Έκθεση μέρος του έργου Local Alliance for Integration «776213/LION» (AMIF-2016-AG-INTE). Αθήνα: Τμήμα Πολιτικής Δημόσιας Υγείας/Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Πανεπιστήμιο Gent, PRAKSIS, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, SynEirmos. <http://allianceforintegration.eu/wp-content/uploads/2019/07/D1.1-Report-on-best-practices.pdf>

Η παρούσα έκθεση επιχειρεί να παρουσιάσει την πολιτική και τις καλές πρακτικές σε επίπεδο ΕΕ και κρατών-μελών της ΕΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση της Ελλάδας, σχετικά με την κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών μέσω της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κοινωνικής φροντίδας και της διαπολιτισμικής συνύπαρξης.

Φούσκας, Θ. και Κουλιεράκης, Γ. (2022). «Demystifying Migration Myths: Social Discourse on the Impact of Immigrants & Refugees in Greece», Special Issue of Urbanities, τεύχος 12 Προσάρτημα 5, 9-28, στο Greek Crisis and Inequalities: Anthropological Views φιλοξενούμενος-επιμελητής ο καθηγητής Μ. Σπυριδάκης.

<https://www.anthrojournal-urbanities.com/wp-content/uploads/2022/01/5-Fouskas-Koulierakis.pdf>

Το άρθρο αυτό βασίζεται στην ανάλυση στατιστικών καταγραφών και δημοσιογραφικών ρεπορτάζ. Η συζήτηση επικεντρώνεται στην απομυθοποίηση των αρνητικών αντιλήψεων, στερεοτύπων και μύθων σχετικά με τους μετανάστες, τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες σε αστικούς τόπους, εξετάζοντας τον κοινωνικό λόγο για τις επιπτώσεις της μετανάστευσης στην ελληνική κοινωνία.

Φούσκας, Θ., Martiniello, M., Κουλιεράκης, Γ., Οικονόμου, Κ., de Maio, A. και Μηνέ, Φ. (2020). Ετήσια έκθεση 2019 για τη μετανάστευση και το άσυλο στην Ελλάδα: Εθνική έκθεση: Μέρος 2 και παράρτημα στατιστικών στοιχείων. Αθήνα: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου (EPLO)/Ελληνικό Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου/Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης.

https://ec.europa.eu/home-affairs/document/download/69914d51-b606-447b-95f3-2e4af9f982a2_en

Η Ετήσια Έκθεση Πολιτικής του 2019 έχει ως στόχο την ενημέρωση των κρατών-μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για όλες τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα κατά το έτος 2019, στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου στην Ελλάδα.

Δίκτυο καταγραφής ρατσιστικής βίας (2021). Ετήσια έκθεση 2020 του Δικτύου Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας. Αθήνα: Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας/Ελληνική Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)/Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες).

https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2021/05/ENG_ETHSIA_EKTHESH.pdf

Το 2020, το Δίκτυο κατέγραψε αύξηση των περιστατικών ρατσιστικής βίας, ιδίως κατά προσφύγων, μεταναστών και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίοι στοχοποιήθηκαν λόγω της ένταξής τους στις προαναφερθείσες ομάδες.

Ισπανία

Ο ρατσισμός και η ξеноφοβία εξακολουθούν να αποτελούν πληγή σε διάφορους τομείς (κοινωνικοπολιτισμικούς, εκπαιδευτικούς, εργασιακούς, πολιτικούς κ.λπ.). Μια αιτία είναι η έλλειψη γνώσης και κατανόησης των διαφόρων πραγματικοτήτων στις οποίες μπορεί να βρεθούν τα άτομα, όπως όταν αποφασίζουν να μεταναστεύσουν. Έτσι, ιδίως οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν διπλή διάκριση: επειδή είναι γυναίκες και επειδή είναι μετανάστριες. Υπό αυτή την έννοια, η θηλυκοποίηση της μετανάστευσης πρέπει να προσεγγιστεί από μια διατομεακή και ολοκληρωμένη προοπτική. Πρέπει να δοθεί μια ειλικρινής και αποτελεσματική απάντηση σε όλες τις δυσκολίες. Πρέπει να

εκπονηθούν πολιτικές που να ανταποκρίνονται στενά στην πραγματική πραγματικότητα των μεταναστριών.

Με βάση την εννοιολογική ανάλυση που παρουσιάστηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας απαιτεί, εκτός από τις δημόσιες πολιτικές, συνεχή προσπάθεια ευαισθητοποίησης των πολιτών, καθώς και διαδικασίες κατάρτισης των μεταναστριών. Ομοίως, η συνεχής κατάρτιση των επαγγελματιών που εργάζονται στους τομείς της κοινωνίας, της εκπαίδευσης, της υγείας, της εργασίας κ.λπ. είναι απαραίτητη για την επίτευξη κατάλληλων κοινωνικοεκπαιδευτικών παρεμβάσεων, με τη συμμετοχή τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών φορέων.

Παρακάτω, περιγράφουμε κοινωνικοεκπαιδευτικά μέτρα και πρακτικές για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας που επικεντρώνονται στις μετανάστριες.

- Το **Ισπανικό Παρατηρητήριο Ρατσισμού και Ξενοφοβίας (OBERAXE)**, στο πλαίσιο της δράσης του, συλλέγει πληροφορίες σχετικά με έργα, έρευνες, πόρους, εκθέσεις και μελέτες, που προωθούνται από τον Υπουργό Μετανάστευσης και από άλλες υπουργικές υπηρεσίες, φορείς και ιδρύματα. Στόχος είναι να χρησιμεύσει ως πλατφόρμα γνώσης, ανάλυσης και προώθησης του έργου για την καταπολέμηση του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας, καθώς και των περιστατικών και εγκλημάτων μίσους. Λειτουργεί σε συνεργασία με τις δημόσιες διοικήσεις και την κοινωνία των πολιτών σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. Για περισσότερες πληροφορίες: <https://www.inclusion.gob.es/oberaxe/es/index.htm>
- Η οντότητα CEPAIM ανέπτυξε το έργο **SOM κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας** το 2021. Έχει επιτύχει πολλά όσον αφορά την ευαισθητοποίηση για το θέμα αυτό, τη βελτίωση της διαπολιτισμικής συνύπαρξης και τον περιορισμό των ρατσιστικών ή/και ξενοφοβικών στάσεων και συμπεριφορών. Συγκεκριμένα, ένα τμήμα για τις γυναίκες μετανάστριες μπορείτε να συμβουλευτείτε στον ακόλουθο σύνδεσμο <https://www.cepaim.org/terminamos-el-proyecto-som-contra-el-racismo-y-la-xenofobia-con-mucho-conseguido/>
- Η Acoge της Ανδαλουσίας δρομολογεί το **ALEPPO IV: Πρόγραμμα κατάρτισης και βελτίωσης για επαγγελματίες και εθελοντές** που ασχολούνται με τη διαπολιτισμική διαμεσολάβηση και το φύλο, την πρόληψη και διαχείριση της έμφυλης βίας σε προγράμματα υποστήριξης, τη διαχείριση της ένταξης στην εργασία ενόψει της διαφορετικότητας, την υποδοχή και την κοινωνική ένταξη των αιτούντων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, καθώς και τη διαχείριση της υποδοχής μεταναστών στις ακτές. Εκτελούν επίσης άλλα κρατικά έργα: «Amal» κοινωνικο-εργασιακές παρεμβάσεις με μετανάστες που στερούνται την ελευθερία- ανθρωπιστική φροντίδα- Cambalache- «Faguas» ολοκληρωμένη παρέμβαση με γυναίκες στον κοινωνικο-οικογενειακό τομέα- «Globalemplea»- «Kay Pacha» κοινοτική δράση στις γειτονίες της Ανδαλουσίας και της Μελίγια, «Kleos» Άσυλο, πρόσφυγες και άτομα υπό διεθνή προστασία- «Nemesis» Πρόγραμμα νομικής παρέμβασης για τον μεταναστευτικό πληθυσμό- «Shakti»- STOP RUMORES (Φάση VI) Πρόγραμμα με στόχο την καταπολέμηση των ξενοφοβικών και διακρίσεων, των στερεοτύπων, των προκαταλήψεων και των λόγων για τον μεταναστευτικό πληθυσμό- «WELTI- TARHIB- EQUIPAMIENTO»: Εξοπλισμός και προσαρμογή κτιρίων που προορίζονται για την υποδοχή και υποστήριξη αιτούντων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας- EQUILEM. Επιπλέον, σε διεθνές ευρωπαϊκό επίπεδο, πραγματοποιεί: In medias Res χωρίς σύνορα- Support me-υποστήριξη επαγγελματιών για την εκπαίδευση μεταναστών στην ΕΕ- Youth together for refugees, μεταξύ άλλων- Για περισσότερες πληροφορίες: <https://acoge.org/proyectos/>

Για το τέλος του κεφαλαίου, παρουσιάζουμε μια ιστορία επιτυχίας για μια μετανάστρια στην Ισπανία, με τίτλο «*I want to see myself, I want you to see me. From Puerto Rico to Spain*» (Θέλω να δω τον εαυτό μου, θέλω να με δεις. Από το Πουέρτο Ρίκο στην Ισπανία), προσβάσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=Njl = Σε αυτή την περίπτωση η πρωταγωνίστρια αφηγείται τα εμπόδια που συνάντησε στην ένταξή της. Συγκεκριμένα, περιγράφει πώς ορισμένες οντότητες ήταν παραπληροφορημένες, γεγονός που δημιούργησε φόβο και αβεβαιότητα

κατά τη διάρκεια της παραμονής της στη χώρα υποδοχής.

Πηγές

Refugee and migrant women

<https://www.unwomen.org/es/news/in-focus/women-refugees-and-migrants>

Αυτή η διαδικτυακή πύλη του ΟΗΕ περιλαμβάνει επικαιροποιημένο υλικό για την κατάσταση των γυναικών μεταναστών και προσφύγων: ειδήσεις, βίντεο, infographics με στατιστικά στοιχεία κ.λπ.

Good educational practices for the integration of migrants

<https://ligaeducacion.org/wp-content/uploads/2020/02/LIBRO-BUENAS-PRACTICAS-WEB.pdf>

Αυτός ο οδηγός παρουσιάζει δράσεις ευαισθητοποίησης κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας για τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης στα σχολεία.

Prejudice, ethnocentrism and institutional racism in social policies and social service professionals who work with migrants

http://nadiesinfuturo.org/IMG/pdf/AGUILAR_MJ.pdf

Το άρθρο αυτό αναλύει τον θεσμικό και κοινωνικό ρατσισμό που συναντάται στις κοινωνικές πολιτικές, παρά τον γραπτό λόγο που υποτίθεται ότι κινείται ακριβώς προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Muslim women wearing the niqab in Spain: Dialogues around discrimination, identity and freedom (2020).

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147176719303335?casa_token=hUEolvGFoGgAAAAA:jnv9HwtO5PD4gjedieBV3PbQyhtnqhocEcl3XklmOEbLDBACfiFmBiW3bDLUgYu2iWqWcXVfDQ

Το άρθρο αυτό αναλύει ιστορίες μουσουλμάνων γυναικών που φορούν νικάμπ στην Ισπανία, διερευνώντας τις δυσμενείς εμπειρίες που αντιμετωπίζουν, καθώς και τους τρόπους μετασχηματισμού τους. Το άρθρο υπογραμμίζει τα διάφορα είδη διακρίσεων, προκαταλήψεων, προσωπικών επιθέσεων και κοινωνικής απομόνωσης που υφίστανται αυτές οι γυναίκες στην καθημερινή τους ζωή.

Γαλλία

Ο κρατικός ρατσισμός συνίσταται στη Γαλλία σε ένα ιστορικό φαινόμενο που ενισχύθηκε από τη δεκαετία του '70, με την αυξανόμενη επιρροή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών και την εξαφάνιση της «αριστεράς» από την πολιτική σκηνή. Η τρέχουσα προεκλογική εκστρατεία δομείται επί του παρόντος πάνω σε έναν ξενοφοβικό λόγο που στοχεύει στην απόρριψη όλων των μεταναστών από τη Γαλλία, σε ένα πλαίσιο όπου ο μύθος της «μεγάλης αντικατάστασης» που μεταφέρει η ακροδεξιά έχει αποκτήσει μεγαλύτερη προβολή στη δημόσια συζήτηση. Η φιγούρα του «μουσουλμάνου μετανάστη» αποτελεί τον κύριο στόχο του κρατικού ρατσισμού, ο οποίος έχει οικοδομήσει το εθνικιστικό φαντασιακό του μέσω του ελέγχου και της καταστολής της «μουσουλμάνας». Από το 2004, διαδοχικοί νόμοι που απαγορεύουν τη χρήση της μαντίλας στα σχολεία και τους δημόσιους χώρους (Loi 2004- Νόμος του 2010-1192) έχουν πραγματοποιηθεί στο όνομα της «προστασίας» των γαλλικών δημοκρατικών αξιών μπροστά σε μια «μουσουλμανική απειλή». Αυτοί οι νόμοι εμπόδισαν την κοινωνική και οικονομική ένταξη των μουσουλμάνων γυναικών στη γαλλική κοινωνία, εμποδίζοντας την πρόσβασή τους στις δημόσιες υπηρεσίες και περιθωριοποιώντας τις.

Το «νομοσχέδιο κατά του σεπαρατισμού» (2021) ενισχύει την πολιτική καταστολή και τις φυλετικές διακρίσεις, καθώς

- απαγορεύει τη χρήση μπουρκίνι σε δημόσιες πισίνες,
- σχεδιάζει να αναστείλει το οικογενειακό επίδομα σε περίπτωση απουσίας ενός παιδιού (το οποίο στοχεύει ιδιαίτερα τις οικογένειες μεταναστών και τις «μητέρες» που θεωρούνται ανεύθυνες μπροστά στην εκπαίδευση των παιδιών τους),
- απαγορεύει τη χρήση του τζιλμπάμπ και άλλων θρησκευτικών σημείων σε αθλητικούς αγώνες,
- απαγορεύει τις ξένες σημαίες κατά τη διάρκεια των γάμων
- απαγορεύει την προσευχή στο πανεπιστήμιο
- ενισχύει την εξουσία του κράτους να ελέγχει τις ενώσεις πολιτών. Προβλέπει τη διάλυση κάθε οργάνωσης που «απαγορεύει σε άτομο ή ομάδα ατόμων» να συμμετάσχει σε συνάντηση «με βάση το χρώμα, την καταγωγή ή την ένταξη ή μη σε μια εθνότητα, έθνος, φυλή ή θρησκεία». Αυτό στοχεύει ιδιαίτερα σε ομάδες μεταναστών και φυλετικών ομάδων ανθρώπων.

Τα πανεπιστήμια έχουν γίνει ένας βασικός τομέας τέτοιων πολιτικών διακρίσεων. Πολλοί καθηγητές και ομάδες φοιτητών που διερευνούν τις ιδέες της «διατομεακότητας», της «αποαποικιοκρατίας» και της «ισλαμοφοβίας» προκειμένου να αντιμετωπίσουν κριτικά τον κρατικό ρατσισμό έγιναν αντικείμενο δημόσιας εκτόξευσης και δέχτηκαν προσωπικές υποδείξεις.

Γυναίκες πολιτικές προσωπικότητες διαδραμάτισαν βασικό ρόλο στην προώθηση τέτοιων ξενοφοβικών μέτρων που πραγματοποιήθηκαν στο όνομα των «δικαιωμάτων των γυναικών» και της κοσμικής δημοκρατίας. Η Marlène Schiappa, υφυπουργός για την ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων στη Γαλλία, ήταν ο κύριος φορέας του νόμου κατά του σεπαρατισμού. Η Sara El Hairy, υφυπουργός Νεολαίας και Δέσμευσης, δήλωσε δημοσίως ότι αισθάνεται μεγαλύτερη απειλή από τους «διαθεματικούς» λόγους παρά από τις αντιμεταναστευτικές και αντιμουσουλμανικές ομιλίες του Ζεμούρ. Από την άλλη πλευρά, οι γυναίκες αποκλείστηκαν από τη Γενική Συνέλευση επειδή φορούσαν τη μαντίλα και τους απαγορεύτηκε να συμμετάσχουν στη δημόσια συζήτηση.

Ένα τέτοιο πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο ρατσισμού και μίσους είναι ανησυχητικό.

Για το λόγο αυτό, δεν μπορεί να συστηθεί κανένα σύνολο «καλών πρακτικών» που προέρχονται από την κυβέρνηση.

Αντίθετα, συνιστούμε να υποστηριχθούν ομάδες μεταναστριών που, συμμετέχοντας στην πολιτική, δημοκρατική και πνευματική αντίσταση για να αντιταχθούν στον κρατικό ρατσισμό, συμβάλλουν στη δημιουργία νέων αφηγήσεων για τη «γαλλική» πολιτική

Πηγές

UN experts challenge the French banning of the niqab

<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=23750&LangID=E>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Human Rights Watch warns the government for dissolving the Collectif Contre l'Islamophobie

<https://www.hrw.org/news/2020/12/04/france-dissolving-anti-discrimination-group-threatens-rights>

Human Rights Watch warns against systemic police discrimination

<https://www.hrw.org/news/2021/01/27/france-end-systemic-police-discrimination>

A report on Assa Traoré, the new French icon who fights against racial injustice

<https://www.nytimes.com/2020/07/17/world/europe/race-france-adama-traore.html>

Ακαδημαϊκά άρθρα:

Hauser, Jonathan. 2021. «Education, secularism and illiberalism: Marginalisation of Muslims by the French State.» French Cultural Studies, 32 (2): 149-162

Kassir Alexandra & Jeffrey G. Reitz. 2016. «Protesting headscarf ban: a path to becoming more French? A case study of 'Mamans toutes égales' and 'Sorties scolaires avec nous.'» Ethnic and Racial Studies 39 (15): 2683-2700

Killian, Caitlin. 2003. «The Other Side of the Veil: North African Women in France Respond to the Headscarf Affair.» Gender and Society 17 (4): 567-590

Scott, Joan W. 2005. «Symptomatic Politics – The Banning of Islamic Head Scarves in French Public Schools.» Γαλλική Πολιτική, Πολιτισμός και Κοινωνία 23 (3): 106-127.

Ivekovic, Rada. 2004. «The Veil in France: Secularism, Nation, Women.» Economic and Political Weekly, 39 (11): 117-1119

Ιταλία

Οι **διακρίσεις** εις βάρος των μεταναστριών λαμβάνουν διαφορετικές μορφές ανάλογα με τις μεταναστευτικές τους εμπειρίες και συνθήκες, δηλαδή: είναι διαφορετικές όταν οι γυναίκες μεταναστεύουν σε αναζήτηση εργασίας, ή για να συναντήσουν μέλη της οικογένειάς τους, ή όταν είναι κόρες οικογενειών μεταναστών. Άλλωστε, ορισμένες από τις γυναίκες που μεταναστεύουν σε αναζήτηση εργασίας έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, κάποιες φτάνουν με καλές επαγγελματικές αποσκευές, ενώ κάποιες άλλες στερούνται τα βασικά στοιχεία που απαιτούνται για μια θετική κοινωνική και οικονομική ένταξη στη μετανάστευση.

Παρ' όλα αυτά, αυτές οι προϋποθέσεις συχνά παραμελούνται στο ιταλικό πλαίσιο και εκτίθενται σε **απλουστεύσεις**, **γενικεύσεις** και συνακόλουθα **στερεότυπα**. Ως αποτέλεσμα, το προφίλ της μετανάστριας γυναίκας οικοδομείται επανειλημμένα σε στερεοτυπικά σεξιστικά, ρατσιστικά και ξενοφοβικά πρότυπα, σύμφωνα με τα οποία:

- η μετανάστρια γυναίκα δεν είναι μορφωμένη
- η μετανάστρια γυναίκα είναι (βασικά) ικανή να ασκεί εργασία φροντίδας
- η μετανάστρια είναι (δυσνητικά) πόρνη.

Κρίσεις και πολιτική. Μια άλλη σχετική πτυχή είναι ότι η Ιταλία διέρχεται μια σοβαρή **οικονομική** και **κοινωνική κρίση** εδώ και 10-15 χρόνια, με ιδιαίτερες επιπτώσεις στη μείωση της εργασίας και των μισθών, που συνοδεύεται από αύξηση της ανεργίας και της ανέχειας. Ταυτόχρονα, τμήματα του ιταλικού πληθυσμού έχουν εύκολα κυριευθεί από ορισμένα συναισθήματα και απόψεις, που ενισχύονται από έναν αυξανόμενο αντιμεταναστευτικό λόγο

ορισμένων πολιτικών δυνάμεων, ο οποίος αντανάκλαται περαιτέρω στους μεταναστευτικούς νόμους και τις πολιτικές: ως τελικό αποτέλεσμα, η **εχθρότητα απέναντι στους μετανάστες** αυξάνεται στην Ιταλία. Αυτό σημαίνει ότι η πολιτική στην πραγματικότητα δεν βοηθάει την κατάσταση, τουλάχιστον όχι επαρκώς.

Αντιλήψεις και απόψεις. Όπως έχει ήδη επισημανθεί σε προηγούμενες ενότητες, τόσο η νομική όσο και η πολιτική ατζέντα δεν βοηθούν το φαινόμενο να ξεφύγει από μια στερεότυπη εικόνα: στην Ιταλία, η μετανάστευση προσεγγίζεται από χρόνια κυρίως και όλο και περισσότερο **με όρους εργασίας και δημόσιας ασφάλειας**- στην κοινή γνώμη, η προσέγγιση αυτή, που ενισχύεται περαιτέρω από τη συνεχιζόμενη οικονομική και κοινωνική κρίση, παίρνει μορφή **αντιλήψεων και απόψεων** που ταυτίζουν τους μετανάστες με **όρους εργασίας και ασφάλειας, φόβου και έκτακτης ανάγκης**.

Εκτός από αυτά τα στερεότυπα που αφορούν τόσο τους μετανάστες άνδρες όσο και τις γυναίκες, οι τελευταίες έχουν να αντιμετωπίσουν πρόσθετα **στερεότυπα σε εργασιακά περιβάλλοντα** που βασίζονται σε μια συσχέτιση μεταξύ των **μεταναστριών** και των εργαζομένων σε υπηρεσίες φροντίδας: επιπλέον, το πλαίσιο της οικιακής εργασίας αποδεικνύεται ανεπαρκώς ρυθμιζόμενο και υποστηριζόμενο όσον αφορά τα κοινωνικά δικαιώματα και τα οικονομικά οφέλη.

Ακολουθούν ορισμένες σημαντικές **συστάσεις** που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και να χρησιμοποιηθούν στις κοινωνικές υπηρεσίες με στόχο την **προστασία των μεταναστριών** από την ξενοφοβία και τον ρατσισμό:

- να σταματήσουν να προσεγγίζουν τη μετανάστευση και τους μετανάστες με όρους εργασίας, ασφάλειας και έκτακτης ανάγκης
- να επενδύσουν περισσότερο στην καταπολέμηση των στερεοτύπων, των προκαταλήψεων και των διακρίσεων απέναντι στους μετανάστες, ιδίως απέναντι σε ορισμένες κοινότητες και τις μετανάστριες γυναίκες
- να παρέχουν πιο συστηματική νομική βοήθεια στις μετανάστριες, προκειμένου να τις στηρίξουν στη διασφάλιση των βασικών τους δικαιωμάτων και στην καταπολέμηση των διακρίσεων.

«From Nigeria to Italy and Beyond» (Από τη Νιγηρία στην Ιταλία και πέρα από αυτήν) https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=MjE=: Η ιστορία αυτή δείχνει πώς, μετά από κάποιες δύσκολες εμπειρίες, συμπεριλαμβανομένων επεισοδίων διακρίσεων, αυτή η γυναίκα που κατάγεται από τη Νιγηρία κατάφερε να βρει δουλειά και να ολοκληρώσει τις πανεπιστημιακές της σπουδές.

«Personal Success means having Concrete Expectations» (Προσωπική επιτυχία σημαίνει να έχεις συγκεκριμένες προσδοκίες) https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=Nzg=: η πρωταγωνίστρια αυτής της ιστορίας αναδεικνύει τα έμφυλα και πολιτισμικά στερεότυπα που είχε να αντιμετωπίσει ως γυναίκα, μετανάστρια και εργαζόμενη σε επαγγέλματα φροντίδας.

Πηγές

Corossacz V. R., 2000. *La cultura delle differenze: riflessioni su razzismo e sessismo*, Roma.
(http://dirittiumani.donne.aidos.it/bibl_1_temi/g_indice_per_temi/razzismo/c_razzismo_sessismo.html)

Αυτοί οι διαδικτυακοί προβληματισμοί πραγματεύονται το ζήτημα του ρατσισμού και του σεξισμού και παρουσιάζουν ορισμένες πιθανές λύσεις για τις υπηρεσίες που πρέπει να προσφέρονται στις μετανάστριες στην

Ιταλία.

Nosotras

(<https://nosotras.it/antidiscriminazione/progetti-antidiscriminazione-nazionali/>)

Αυτός ο δικτυακός τόπος του Συλλόγου Nosotras στη Φλωρεντία είναι αφιερωμένος στην ενδυνάμωση, τη βία λόγω φύλου, την καταπολέμηση των διακρίσεων και τα σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς και στις στρατηγικές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την καταπολέμηση του σεξισμού και του ρατσισμού απέναντι στις μετανάστριες.

Πορτογαλία

Το Σύνταγμα της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, στον τίτλο των θεμελιωδών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, στο άρθρο 15, ορίζει ότι «Οι αλλοδαποί και οι ανιθαγενείς που βρίσκονται ή διαμένουν στην Πορτογαλία απολαμβάνουν τα δικαιώματα και υπόκεινται στις υποχρεώσεις των Πορτογάλων πολιτών». Η ισότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων ενισχύονται περαιτέρω στο άρθρο 13 παράγραφος 2, το οποίο ορίζει ότι «Κανείς δεν μπορεί να προνομιούχος, να ευνοείται, να προδικάζεται, να στερείται οποιουδήποτε δικαιώματος ή να απαλλάσσεται από οποιαδήποτε υποχρέωση λόγω καταγωγής, φύλου, φυλής, γλώσσας, εδάφους καταγωγής, θρησκείας, πολιτικών ή ιδεολογικών πεποιθήσεων, εκπαίδευσης, οικονομικής κατάστασης, κοινωνικής θέσης ή γενετήσιου προσανατολισμού». Η ίδια αρχή προβλέπεται επίσης στον νόμο αριθ. 93/2017, της 23ης Αυγούστου, ο οποίος θεσπίζει το νομικό καθεστώς για την πρόληψη, την απαγόρευση και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής και εθνοτικής καταγωγής, χρώματος, εθνικότητας, καταγωγής και εδάφους καταγωγής.

Όμως, παρά την τυπική εγγύηση της μη διάκρισης, είναι δυνατόν να παρατηρηθούν, μέσω ορισμένων ιστοριών επιτυχίας που έχουν συγκεντρωθεί στην Πορτογαλία, προβλήματα όσον αφορά την ίση μεταχείριση. Η συνειδητοποίηση ότι υπάρχει ακόμη δρόμος για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας εκφράζεται στο ψήφισμα του Υπουργικού Συμβουλίου αριθ. 101/2021, με το οποίο εγκρίνεται το Εθνικό Σχέδιο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων 2021-2025 - Πορτογαλία κατά του ρατσισμού (PNCRD). Σύμφωνα με το αναφερόμενο έγγραφο, το PNCRD διαρθρώνεται στις ακόλουθες τέσσερις αρχές: α) Αποδόμηση των στερεοτύπων- β) Συντονισμός, ολοκληρωμένη διακυβέρνηση και εδαφικοποίηση- γ) Ολοκληρωμένη παρέμβαση για την καταπολέμηση των ανισοτήτων- δ) Διατομεακότητα, και προβλέπει δράσεις σε 10 τομείς παρέμβασης: (α) διακυβέρνηση, πληροφόρηση και γνώση για μια κοινωνία χωρίς διακρίσεις- β) εκπαίδευση και πολιτισμός- γ) τριτοβάθμια εκπαίδευση- δ) εργασία και απασχόληση- ε) στέγαση- στ) υγεία και κοινωνική δράση- ζ) δικαιοσύνη, ασφάλεια και δικαιώματα- η) συμμετοχή και εκπροσώπηση- θ) αθλητισμός- ι) μέσα ενημέρωσης και ψηφιακά μέσα.

Αξίζει επίσης να επισημανθεί ο νόμος 39/2009, της 30ής Ιουλίου που ρυθμίζει την ασφάλεια και την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της μισαλλοδοξίας στις αθλητικές εκδηλώσεις. Η πορτογαλική νομοθεσία τιμωρεί συμπεριφορές που βασίζονται στον ρατσισμό και την υποκίνηση μίσους. Στον ποινικό κώδικα, το άρθρο 132, αριθ. 2, παράγραφος στ) προβλέπει την ανθρωποκτονία που διαπράττεται για λόγους «φυλετικού, θρησκευτικού, πολιτικού μίσους ή μίσους που δημιουργείται από το χρώμα, την εθνοτική ή εθνική καταγωγή, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του θύματος». Το άρθρο 240 χαρακτηρίζει ως έγκλημα τη διενέργεια διακρίσεων και την υποκίνηση μίσους λόγω φυλής, χρώματος, εθνοτικής ή εθνικής καταγωγής, καταγωγής, θρησκείας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Το έργο διαφόρων οργανώσεων που στοχεύουν στην καταπολέμηση του ρατσισμού και άλλων μορφών διακρίσεων (π.χ. SOS Racismo) θα πρέπει επίσης να επισημανθεί για τη συμβολή τους στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε αυτά τα ζητήματα, στην προβολή των καταστάσεων διακρίσεων και στην παροχή φωνής σε άτομα που έχουν υποστεί

διακρίσεις. Για τα θέματα αυτά, το έργο διαφόρων ενώσεων μεταναστών στην Πορτογαλία είναι επίσης σημαντικό.

Για να καταδείξουμε τον προβληματισμό σχετικά με τα ζητήματα ρατσισμού και ξενοφοβίας, συνιστούμε την ανάλυση της ιστορίας επιτυχίας «The country where I put down my roots» (Η χώρα όπου έβαλα τις ρίζες μου), η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=NDA=.

Πηγές

Relatório Anual sobre a situação da Igualdade e Não Discriminação Racial e Étnica- 2020

<https://www.cicdr.pt/documents/57891/0/Relat%C3%B3rio+Anual+2020+-+CICDR.pdf/522f2ed5-9ca6-468e-b05d-f71e8711eb12>

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει στατιστικά και διοικητικά στοιχεία που συλλέγονται από την CICDR (Επιτροπή για την Ισότητα και κατά των Φυλετικών Διακρίσεων) και από τους φορείς που, στην Πορτογαλία, δραστηριοποιούνται στο θέμα των εθνοτικών-φυλετικών διακρίσεων.

Mostra Internacional de Cinema Anti-Racista

<https://micar.sosracismo.pt/>

Στη σελίδα του Συλλόγου SOS Racismo, είναι διαθέσιμα τρέιλερ ταινιών από το Διεθνές Φεστιβάλ Αντιρατσιστικού Κινηματογράφου, τα οποία απεικονίζουν εμπειρίες που σημαδεύονται από το ρατσισμό και άλλες διατομεακές διακρίσεις, καθώς και διάφορες μορφές αντιρατσιστικού αγώνα και αντίστασης. Όσον αφορά την κατάσταση στην Πορτογαλία, αγνοούμε τα τρέιλερ των ντοκιμαντέρ: «Olhares sobre o racismo» των Bruno Moraes Cabral, Eddie Pírcas και Dércio Tomás Ferreira, και «CHELAS NHA KAU», ένα ντοκιμαντέρ που γυρίστηκε σε στούντιο πολυμέσων του προγράμματος «Dá-te ao Condado E6G», το οποίο προωθείται από την Associação Aguiñenso και χρηματοδοτείται από το Programa Escolhas.

Σλοβενία

Στη Σλοβενία η εχθρότητα απέναντι στους μετανάστες αυξάνεται ως αποτέλεσμα της αντιμεταναστευτικής ρητορικής μίσους και της πολιτικής που προωθεί η κυβέρνηση από το 2020, η οποία αντανάκλαται περαιτέρω στην αυστηροποίηση των μεταναστευτικών νόμων και πολιτικών (από το 2015). Η μετανάστευση και το άσυλο ανήκουν στο προνόμιο του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο δίνει προφανώς έμφαση σε θέματα ασφάλειας. Η επίσημη στάση απέναντι στη μετανάστευση είναι αυτή της λεγόμενης διαχείρισης της μετανάστευσης, η οποία - αφενός - δίνει έμφαση στην κυκλική μετανάστευση εργασίας (όπως χρειάζεται η οικονομία της Σλοβενίας) και - αφετέρου - στο ζήτημα της ασφάλειας και του ελέγχου των συνόρων, δηλαδή αντιμετωπίζει τη μετανάστευση ως δυνητική απειλή. Οι σημερινές δεξιές κυβερνητικές πολιτικές αντανάκλουν τον πολιτικό λόγο της αντιμεταναστευτικής κινδυνολογίας και της κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Ως μια θετική εξέλιξη, το 2016 η Εθνοσυνέλευση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας ενέκρινε έναν νόμο για την προστασία κατά των διακρίσεων (PADA), με τον οποίο ιδρύθηκε ο Συνήγορος της Αρχής της Ισότητας, ένας ανεξάρτητος και αυτόνομος κρατικός φορέας που έχει την εντολή να ασχολείται με τις διακρίσεις. Ο νέος νόμος ενίσχυσε τους μηχανισμούς επιβολής με την ενίσχυση της πρόσβασης στις διαδικασίες, την εισαγωγή της μετατόπισης του βάρους της απόδειξης και διάφορες κυρώσεις. Τουλάχιστον τυπικά, λοιπόν, οι ευνοϊκοί νόμοι της Σλοβενίας καλύπτουν τις περισσότερες μορφές φυλετικών, εθνοτικών, θρησκευτικών και εθνικών διακρίσεων, υπερβαίνοντας τα ελάχιστα όρια του δικαίου της ΕΕ. Μένει να δούμε πώς αυτό μπορεί να επηρεάσει τις προοπτικές

ένταξης των μεταναστριών.

Συνεπώς, το MIPEX θεωρεί τις πολιτικές κατά των διακρίσεων στη Σλοβενία ευνοϊκές λόγω των ευνοϊκών νόμων που καλύπτουν τις περισσότερες μορφές φυλετικών, εθνοτικών, θρησκευτικών και εθνικών διακρίσεων, υπερβαίνοντας τα ελάχιστα όρια του δικαίου της ΕΕ.

Κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο, θέτουμε στη διάθεση των φοιτητών τις ακόλουθες ιστορίες επιτυχίας με πρωταγωνίστριες μετανάστριες στη Σλοβενία:

«Overcoming the bureaucratic obstacles, poor information flow and health care issues» (Ξεπερνώντας τα γραφειοκρατικά εμπόδια, την κακή ροή πληροφοριών και τα ζητήματα υγειονομικής περίθαλψης), προσβάσιμες στη διεύθυνση [Welcome to VIW project \(pixel-online.org\)](https://www.pixel-online.org) Αυτή η ιστορία επιτυχίας απεικονίζει το πρόβλημα με την απόκτηση της σωστής και γρήγορης πληροφόρησης που αφορά διάφορα ζητήματα.

«Success in getting work opportunities, but facing health service access discrimination» (Επιτυχία στην απόκτηση ευκαιριών εργασίας, αλλά αντιμετώπιση διακρίσεων στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας) προσβάσιμη στο https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=Njc= και

«Integration as a project» (Η ένταξη ως έργο) προσβάσιμη στο: https://viw.pixel-online.org/case_view.php?id=OA==

Πηγές

MIPEX - Δείκτης Πολιτικής για την Ένταξη των Μεταναστών: 2020. Βρυξέλλες: Ομάδα Πολιτικής Μετανάστευσης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [Σλοβενία | MIPEX 2020](#)

Ο Δείκτης Πολιτικής Ένταξης Μεταναστών (MIPEX) είναι ένα μοναδικό εργαλείο που μετρά τις πολιτικές για την ένταξη των μεταναστών σε χώρες σε έξι ηπείρους, συμπεριλαμβανομένων όλων των κρατών μελών της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου), άλλων ευρωπαϊκών χωρών (Αλβανία, Ισλανδία, Βόρεια Μακεδονία, Μολδαβία, Νορβηγία, Σερβία, Ελβετία, Ρωσία, Τουρκία και Ουκρανία), χώρες της Ασίας (Κίνα, Ινδία, Ινδονησία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Ιορδανία, Σαουδική Αραβία, Νότια Κορέα, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα), χώρες της Βόρειας Αμερικής (Καναδάς, Μεξικό και ΗΠΑ), χώρες της Νότιας Αμερικής (Αργεντινή, Βραζιλία, Χιλή), Νότια Αφρική και Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία στην Ωκεανία. Έχουν αναπτυχθεί δείκτες πολιτικής για τη δημιουργία μιας πλούσιας, πολυδιάστατης εικόνας των ευκαιριών συμμετοχής των μεταναστών στην κοινωνία. Για τη Σλοβενία υπάρχουν ειδικοί δείκτες σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Zagovornik načela enakosti στη διεύθυνση <https://www.zagovornik.si/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

	ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΤΑΚΤΙΚΕΣ
Γαλλία	Ο κρατικός ρατσισμός και η ξενοφοβία έχουν θεσμοθετηθεί στο γαλλικό δίκαιο, πρόσφατα ενισχύθηκε από το νομοσχέδιο κατά των αυτονομιστών (2021). Με πρόσχημα την καταπολέμηση του «κοινοτικού σεπαρατισμού», ο νόμος αυτός θεσπίζει τον διαχωρισμό και τον στιγματισμό των εθνοπολιτισμικών μειονοτήτων. Τον Νοέμβριο του 2020, το γαλλικό κράτος διέλυσε τον οργανισμό Collectif contre l'islamophobie (CCIF).	Δεν μπορούν να προταθούν καλές πρακτικές χωρίς να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της θεσμοθέτησης του κρατικού ρατσισμού.	Η υποστήριξη ομάδων μεταναστών που, συμμετέχοντας στην πολιτική, δημοκρατική και πνευματική αντίσταση για να αντιταχθούν στον κρατικό ρατσισμό, συμβάλλουν στη δημιουργία νέων αφηγήσεων για τη «γαλλική» πολιτική.
Ελλάδα	Κατά το 2020 καταγράφηκαν 107 περιστατικά ρατσισμού. Επιπλέον, υπάρχουν σημαντικές φυλετικές και έμφυλες διακρίσεις/βία στην αγορά εργασίας.	Έγινε εισαγωγή της Εθνικής Στρατηγικής Ένταξης 2021, η οποία ευνοεί την προστασία και την πρόληψη έναντι κάθε μορφής βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης.	Ανάπτυξη μέτρων για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και του ρατσισμού, και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
Ιταλία	Υπάρχουν διάφορες μορφές διακρίσεων κατά των μεταναστών, ανάλογα με τις μεταναστευτικές τους εμπειρίες και συνθήκες. Ωστόσο, υπάρχει μια τάση απλοποίησης, γενίκευσης και προσκόλλησης σε στερεότυπα.	Το UNAR (υπόψη Τμήματος για Ίσες Ευκαιρίες, Προεδρεία του Συμβουλίου των Υπουργών) είναι η υπηρεσία για την καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων, ενεργή από το 2003, με σκοπό την προώθηση του δικαιώματος ίσης μεταχείρισης όλων των ανθρώπων ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, και την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων με βάση τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τη θρησκεία, τις προσωπικές πεποιθήσεις, αναπηρίες, την ηλικία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και την ταυτότητα φύλου. Διάφορες ενώσεις και ΜΚΟ αγωνίζονται επίσης κατά του ρατσισμού και άλλων μορφών διακρίσεων.	Παύση της ενασχόλησης με τη μετανάστευση και τους μετανάστες όσον αφορά την εργασία, την ασφάλεια και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καταπολέμηση των στερεοτύπων, των προκαταλήψεων και των διακρίσεων, παροχή πιο συστηματικής νομικής βοήθειας στις μετανάστριες.
Πορτογαλία	Σε ορισμένες περιπτώσεις εξακολουθούν να υπάρχουν ανισότητες στη μεταχείριση των μεταναστών.	Έχει αναπτυχθεί νόμος για τη ρύθμιση της ασφάλειας και της καταπολέμησης του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της μισαλλοδοξίας σε ορισμένους τομείς όπως ο αθλητισμός. Επιπλέον, υπάρχουν ενώσεις με	Μετριασμός των δυσκολιών ένταξης που επιδεινώνονται από τα στερεότυπα σχετικά με ορισμένες εθνικότητες, παροχή νομικής υποστήριξης για αναφορές περιστατικών ρατσισμού, ξενοφοβίας και

		στόχο την καταπολέμηση του ρατσισμού και άλλων μορφών διακρίσεων.	σεξισμού, δημιουργία ικανότητας εντοπισμού καταστάσεων ρατσισμού, ξενοφοβίας και σεξισμού.
Σλοβενία	Έχει αυξηθεί η εχθρότητα προς τους μετανάστες, η ρητορική μίσους και οι πολιτικές κατά της μετανάστευσης.	Έχουν αναπτυχθεί ορισμένα μέτρα, όπως ο νόμος για την προστασία κατά των διακρίσεων (PADA). Τυπικά, όλοι οι νόμοι καλύπτουν τις περισσότερες μορφές φυλετικών διακρίσεων.	Πρέπει να βελτιωθεί η εκπαίδευση των νέων σχετικά με συμπεριφορές που εισάγουν διακρίσεις, τον ρατσισμό και την ξενοφοβία. Τα εργαστήρια ειδικά για νέους σχετικά με τις διακρίσεις μπορούν να μειώσουν τις προκαταλήψεις.
Ισπανία	Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία εξακολουθούν να υφίστανται στην ισπανική κοινωνία. Οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν διπλές διακρίσεις: και ως γυναίκες και ως μετανάστριες.	Ανάπτυξη πλατφορμών για την προώθηση της γνώσης και ανάλυση της πραγματικότητας με στόχο την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, έργο SOM που αναπτύχθηκε για την προώθηση της ευαισθητοποίησης, πρόγραμμα εκπαίδευσης και βελτίωσης για επαγγελματίες και εθελοντές που εργάζονται στον τομέα.	Καθιέρωση διατομεακής και ολοκληρωμένης περίθαλψης, δημιουργία πολιτικών που λαμβάνουν υπόψη την πραγματικότητα των μεταναστριών, ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης και ιδιότητα του Ευρωπαίου πολίτη, επαγγελματική κατάρτιση.

Γενικές ιδέες

Σε όλα τα πλαίσια που αναλύθηκαν παρατηρείται ότι συνεχίζουν να υφίστανται ρατσιστικές και ξενοφοβικές πράξεις προς τον πληθυσμό των μεταναστών, και σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα αυξάνονται (βλ. την περίπτωση της Σλοβενίας). Παρότι αναπτύσσονται στρατηγικές για την καταπολέμηση αυτής της πραγματικότητας, υπάρχουν ακόμη πολλές αλλαγές που πρέπει να γίνουν. Παρατηρώντας τις μελλοντικές γραμμές δράσης, εντοπίζεται η σημασία της ανάπτυξης δράσεων με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς. Δεν είναι απλώς απαραίτητο να εφαρμοστούν μέτρα που ευνοούν τις μετανάστριες, αλλά και να αναπτυχθούν δράσεις με τις κοινωνίες υποδοχής και με τους επαγγελματίες που εργάζονται πάνω σε αυτά τα θέματα. Γι' αυτόν τον λόγο, τονίζεται η ανάγκη εκπαίδευσης των νέων ή κατάρτισης επαγγελματιών.

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Μαθησιακά αντικείμενα/πρακτικές δραστηριότητες

Στην Ενότητα 8 εξετάζουμε τις διάφορες μορφές ρατσισμού και ξενοφοβίας στις κοινωνίες υποδοχής και ποια μέτρα και προβληματισμοί μπορούν να τις βοηθήσουν να εξαφανιστούν.

Διάρκεια: 45 λεπτά

Στόχοι:

- Κατανόηση και διαφοροποίηση των εννοιών του ρατσισμού, του πολιτισμικού ρατσισμού.
- Εισαγωγή του θέματος του φύλου στον μεταναστευτικό λόγο.
- Αναγνώριση «κατάλληλων» θέσεων εργασίας των μεταναστριών.
- Στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην εκπαίδευση επαγγελματιών στον τομέα της μετανάστευσης.

Προκειμένου να ενισχυθεί η προτεινόμενη γνώση, παρουσιάζουμε τις ακόλουθες δραστηριότητες:

Δραστηριότητα 1: Κατανόηση βασικών εννοιών:

- Εξηγήστε συνοπτικά με δικά σας λόγια τι καταλαβαίνετε από τον όρο ρατσισμός και πολιτισμικός ρατσισμός.
- Όσον αφορά την ένταξη των μεταναστριών στην αγορά εργασίας, θα μπορούσατε να δώσετε παραδείγματα «σωστών» θέσεων εργασίας για τις μετανάστριες στις μέρες μας; Πιστεύετε ότι είναι πιο επισφαλείς από αυτές που μπορούν να πάρουν οι άνδρες;
- Λαμβάνοντας υπόψη τις έννοιες που καλύπτονται στο μάθημα, πιστεύετε ότι η θρησκεία είναι ένας σημαντικός παράγοντας για τις διακρίσεις σε βάρος ενός μετανάστη ή είναι ακόμη πιο σημαντικό να είσαι γυναίκα; Υποστηρίξτε την πρότασή σας με 100 λέξεις.

Δραστηριότητα 2: Σχετικά με την ευαισθητοποίηση του πολίτη και την αύξηση της συνείδησης

- Προσδιορίστε στο κείμενο τις εκπαιδευτικές προτάσεις που επικεντρώθηκαν στις μετανάστριες προκειμένου να ευνοηθεί η ένταξή τους.
- Τι πιστεύετε ότι μπορούν να συνεισφέρουν οι μετανάστες στην κοινωνία υποδοχής; Απαντήστε στην ερώτηση με 200 λέξεις.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Όροι	Σημειώσεις	Πηγή
Κτήση ιθαγένειας	Κτήση ιθαγένειας θεωρείται οποιοσδήποτε τρόπος που μπορεί να γίνει κανείς υπήκοος, δηλαδή από τη γέννηση ή οποιαδήποτε στιγμή μετά τη γέννηση, αυτόματος ή μη, βάσει απόδοσης, δήλωσης, επιλογής ή εφαρμογής.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ιθαγένεια / υπηκοότητα	Ο συγκεκριμένος νομικός δεσμός μεταξύ ενός ατόμου και του κράτους του, που αποκτάται μέσω γέννησης ή πολιτογράφησης, είτε με δήλωση, επιλογή, γάμο είτε με άλλα μέσα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Διπλή ιθαγένεια	Η ταυτόχρονη κατοχή δύο ή περισσότερων υπηκοοτήτων από το ίδιο πρόσωπο.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Μπλε κάρτα της Ε.Ε	Η εξουσιοδότηση που φέρει τον όρο Μπλε Κάρτα της ΕΕ που δίνει στον κάτοχό της το δικαίωμα να διαμένει και να εργάζεται στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ σύμφωνα με τους όρους της Οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για τη Μπλε Κάρτα).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Οικογενειακή επανένωση	Η σύναψη οικογενειακής σχέσης που είναι είτε: α) η είσοδος και η διαμονή σε κράτος μέλος της ΕΕ, σύμφωνα με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για την οικογενειακή επανένωση), από μέλη της οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα σε αυτό το κράτος μέλος της ΕΕ («χορηγός»), προκειμένου να διατηρηθεί η οικογενειακή μονάδα, είτε η οικογενειακή σχέση προέκυψε πριν είτε μετά την είσοδο του χορηγού ή β) μεταξύ πολίτη της Ένωσης και υπηκόου τρίτης χώρας εγκατεστημένο εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος στη συνέχεια εισέρχεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ενδοϋπηρεσιακώς	Υπήκοος τρίτης χώρας που υπόκειται σε	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο

μετατιθέμενος	προσωρινή απόσπαση από επιχείρηση εγκατεστημένη εκτός της επικράτειας κράτους μέλους της ΕΕ και με την οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας δεσμεύεται με σύμβαση εργασίας σε οντότητα που ανήκει στην επιχείρηση ή στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων εγκατεστημένος εντός αυτής της επικράτειας.	και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Δίκαιο του αίματος	Ο προσδιορισμός της ιθαγένειας ενός ατόμου με βάση την ιθαγένεια των γονέων του (ή του ενός γονέα ή ενός συγκεκριμένου γονέα) κατά τη γέννηση του ατόμου-στόχου και κατά τη στιγμή της απόκτησης της ιθαγένειας από το άτομο-στόχο (τα δύο χρονικά σημεία διαφέρουν σε περιπτώσεις απόκτησης μετά τη γέννηση).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Δίκαιο του εδάφους	Η αρχή ότι η ιθαγένεια ενός ατόμου καθορίζεται με βάση τη χώρα γέννησής του.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Επί μακρόν διαμένων	Υπήκοος τρίτης χώρας που έχει καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, όπως προβλέπεται από τα άρθ. 4 έως 7 της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου (Οδηγία για τους Μακρόν Διαμένοντες) ή όπως προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Απώλεια ιθαγένειας	Οποιοσδήποτε τρόπος απώλειας της ιδιότητας του πολίτη μιας χώρας, εκούσια ή ακούσια, αυτόματα ή με πράξη δημοσίων αρχών.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Πολιτογράφηση	Οποιοσδήποτε τρόπος κτήσης ιθαγένειας μετά τη γέννηση που δεν κατείχε προηγουμένως το πρόσωπο-στόχος και που απαιτείται αίτηση από αυτό το πρόσωπο ή τον νομικό του εκπρόσωπο, καθώς και πράξη χορήγησης ιθαγένειας από δημόσια αρχή.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Άδεια διαμονής	Οποιαδήποτε άδεια που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους της ΕΕ που επιτρέπει σε υπήκοο τρίτων χωρών να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του,	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf

	σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.265/2010 (Κανονισμός για τις θεωρήσεις εισόδου μακράς διαμονής).	09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Εποχικά εργαζόμενοι	Υπήκοος τρίτης χώρας που διατηρεί τον κύριο τόπο διαμονής του σε τρίτη χώρα και διαμένει νόμιμα και προσωρινά στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ για την άσκηση δραστηριότητας που εξαρτάται από την πάροδο των εποχών, με μία ή περισσότερες εργασίες ορισμένου χρόνου και με συμβάσεις που συνάπτονται απευθείας μεταξύ του εν λόγω υπηκόου τρίτης χώρας και του εργοδότη που είναι εγκατεστημένος σε αυτό το κράτος μέλος της ΕΕ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ενιαία άδεια	Άδεια διαμονής που εκδίδεται από τις αρχές ενός κράτους μέλους της ΕΕ μετά από ενιαία διαδικασία αίτησης, επιτρέποντας στο υπήκοο τρίτης χώρας να διαμένει νόμιμα στην επικράτειά του για λόγους εργασίας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Υπήκοος τρίτης χώρας	Κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και δεν είναι πρόσωπο που απολαμβάνει το δικαίωμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ελεύθερη κυκλοφορία, όπως ορίζεται στο άρθρο 2(5) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 (Κώδικας Συνόρων Σένγκεν).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Άδεια διαμονής για εργασία	Σε παγκόσμιο πλαίσιο, η άδεια διαμονής για εργασία είναι ένα νομικό έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους που επιτρέπει την απασχόληση μεταναστών εργαζομένων στη χώρα υποδοχής κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η άδεια διαμονής για εργασία είναι ένα νομικό έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους της ΕΕ στο οποίο αναφέρεται το δικαίωμα υπηκόου τρίτης χώρας να εργάζεται στην επικράτειά του κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη	Δικαιώματα υγειονομικής περίθαλψης που απολαμβάνουν υπήκοοι τρίτων χωρών (μετανάστες, αιτούντες διεθνούς προστασία και πρόσφυγες) στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις χώρες καταγωγής τους.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf

Ωφέληματα κοινωνικής προστασίας	Μεταφορές, σε μετρητά ή σε είδος, μέσω συστημάτων κοινωνικής προστασίας σε νοικοκυριά και άτομα για την απαλλαγή τους από το βάρος ενός ή περισσότερων από τους κινδύνους που ορίζονται στο σύστημα αμοιβαίας πληροφόρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινωνική προστασία.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Αφομοίωση	Η διαδικασία με την οποία η πολιτιστική έκφραση μιας μειονοτικής ομάδας απορροφάται στην κυρίαρχη κουλτούρα της χώρας υποδοχής. Η διαδικασία προκύπτει από δημόσια μέτρα και κοινωνικές πρακτικές που συμβάλλουν στο λεπτή εξάλειψη των πολιτισμικών στοιχείων προέλευσης, αντικαθιστώντας τα με τα χαρακτηριστικά του κυρίαρχου πολιτισμού που αφορούν τη γλώσσα, τις παραδόσεις, τις αξίες και τις συμπεριφορές.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 34 Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 12.
Πολιτιστική ποικιλομορφία	Κοινότητα ή ομάδα στην οποία μπορεί να εντοπιστεί μια ποικιλία πολιτιστικών και κοινωνικών διαφορών. Αυτές οι διαφορές βασίζονται σε διάφορες μορφές εκφράσεων με βάση τη φυλή, την εθνότητα, την εθνικότητα, τη θρησκεία, το φύλο, το γένος, την κοινωνικοοικονομική θέση, τη γλώσσα, τις σωματικές και ψυχολογικές ικανότητες, τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις παραδόσεις.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 41.
Αίσθημα του ανήκειν	Υποκειμενική εμπειρία που απορρέει από κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, σε ατομικό και δημόσιο επίπεδο, και που προκαλεί την αίσθηση του ανήκειν στη χώρα υποδοχής. Αυτό το συναίσθημα εξαρτάται από ένα σύνολο μεταβλητών, δηλαδή τη γλωσσική επάρκεια, τη συμμετοχή στις τοπικές κοινότητες, την ανταπόκριση στις κοινωνικές υπηρεσίες και το επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή. Το αίσθημα του ανήκειν επηρεάζεται από τη δυναμική μεταξύ του πολιτισμού από τη χώρα καταγωγής και του πολιτισμού της χώρας υποδοχής.	Adapted Lähdesmäki, T., Mäkinen, K., Čeginskas, V. L. A., & Kaasik-Krogerus, S. (2021). Politics of Belonging: Concepts and Method. In <i>Europe from Below: Notions of Europe and the European among Participants in EU Cultural Initiatives</i> (pp. 25–44). Brill. http://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1sr6j1b.7 Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 4.
Φύλο (γένος)	Κοινωνική κατασκευή διαφορετικών	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας

	ρόλων που ανατίθενται σε άνδρες και γυναίκες που αφορούν οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές. Οι ρόλοι των φύλων θεωρούνται κατάλληλοι για άτομα ενός συγκεκριμένου φύλου και επηρεάζουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, οδηγώντας τελικά σε ανισότητες και διαφορετικές ίσες ευκαιρίες. Ο όρος φύλο (γένος) συχνά συγχέεται με το «βιολογικό φύλο», το οποίο περιλαμβάνει βιολογικές διαφορές.	(2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 8. Γραφείο του Ειδικού Συμβούλου για Θέματα Φύλου και Προώθηση των Γυναικών (OSAGI) Ηνωμένα Έθνη, Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, ορισμοί και έννοιες. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm
Ταυτότητα Φύλου	Εσωτερική και ατομική εμπειρία που αισθάνεται κάθε άτομο σχετικά με το φύλο με το οποίο ταυτίζεται, το οποίο μπορεί να αντιστοιχεί ή να μην αντιστοιχεί στο φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Η ταυτότητα φύλου μπορεί να είναι ίδια ή διαφορετική από το φύλο με το οποίο γεννήθηκε το άτομο και μπορεί ακόμη και να μην αντιστοιχεί σε κανένα από τα δύο. Τα άτομα μπορεί να συνειδητοποιήσουν την ταυτότητα φύλου τους σε διαφορετικά στάδια της ζωής και η έκφρασή της μπορεί να αποκαλυφθεί μέσω της ένδυσης, της συμπεριφοράς και της προσωπικής εμφάνισης. «Η ταυτότητα φύλου είναι μόνο μία από τις πολλές πιθανές κοινωνικές ταυτότητες».	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 18. Wood, W., Eagly, A. (2009).
Ταυτότητα	Η ταυτότητα μεταφράζει την εικόνα που έχει κάποιος για τον εαυτό του σε σχέση με τους άλλους. Από οντολογική άποψη, φέρει την ουσία της ύπαρξης, η οποία είναι μεταβλητή, ειδικά όταν λαμβάνει κανείς υπόψη χαρακτηριστικούς παράγοντες όπως η εθνικότητα, η εθνότητα, η φυλή, η θρησκεία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, το φύλο και οι συμπεριφορές. Η ταυτότητα αναφέρεται σε κοινωνικές κατηγορίες και πηγές του αυτοσεβασμού ή της αξιοπρέπειας του ατόμου. Υπό αυτή την έννοια, το άτομο δεν υπάρχει απομονωμένο από το κοινωνικό του πλαίσιο. Με τη σειρά της, η κοινωνία δεν είναι αποκομμένη από διαδικασίες ταυτότητας, γεγονός που καθιστά την	Συμβούλιο της Ευρώπης, Γλωσσάρι βασικής ορολογίας https://www.coe.int/en/web/autobiography-intercultural-encounters/glossary Fearon, J. (1999). What is identity (as we now use the word)?, p. 3. https://web.stanford.edu/group/fearon-research/cgi-bin/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/What-is-Identity-as-we-now-use-the-word-.pdf

Υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης	έννοια ρευστή και ποικιλόμορφη. Δράσεις και συμπεριφορές που αναπτύχθηκαν με σκοπό την αποδόμηση στερεοτύπων και προκαταλήψεων με στόχο τη μείωση των διακρίσεων με ταυτόχρονη προώθηση αποτελεσματικών συνθηκών συμμετοχής στην κοινωνία. Οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης ενημερώνουν και προωθούν ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, διευκρινίζοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταναστών, μεταδίδοντας και παρακολουθώντας τη διαδικασία νομιμοποίησης στη χώρα υποδοχής, επισημαίνοντας λύσεις που σχετίζονται με την υγεία, την εκπαίδευση ή τη νομική υποστήριξη.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Έκδοση μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW).
Πολιτικές κοινωνικής ένταξης	Συνίστανται στο σχεδιασμό μέσων δημόσιας πολιτικής που εγγυώνται την πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων του πολίτη σε όλους τους τομείς της ζωής. Οι στρατηγικές ένταξης επικεντρώνονται στη διασφάλιση της πλήρους συμμετοχής των πολιτών όλων των ομάδων (συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων). Οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης εκφράζουν συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Στον τομέα της μετανάστευσης, οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης σχεδιάζονται σε τομείς όπως η υγεία, η κοινωνική ασφάλιση, η εργασία, τα συνεταιριστικά κινήματα και άλλα. Αυτές οι πρακτικές συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή και στη ζωτικότητα της κοινωνίας των πολιτών, συμβάλλοντας στη μεγαλύτερη έκφραση της πολιτιστικής πολυμορφίας.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0.
Πρακτικές κοινωνικής ένταξης	Οι πρακτικές κοινωνικής ένταξης αναφέρονται στις ενέργειες, τις δυναμικές και τις στρατηγικές για την προώθηση της διαδικασίας βελτίωσης της ικανότητας, των ευκαιριών και της αξιοπρέπειας των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω της ταυτότητάς τους, να συμμετέχουν στην κοινωνία.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.
Διαδικασίες ένταξης	Μέθοδος, συστήματα ή αλληλουχίες ενεργειών που διευκολύνουν ή επιτρέπουν την ενσωμάτωση στοιχείων μιας μειονοτικής ομάδας στην κυρίαρχη	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.

	ομάδα. Αυτές οι διαδικασίες είναι πολύπλοκες και πολυδιάστατες και συνεπάγονται την εξέταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μεταναστών και των κοινωνιών των χωρών διέλευσης ή προορισμού. Η ένταξη απαιτεί την πρόσβαση σε διαφορετικά είδη υπηρεσιών, την αγορά εργασίας και τον προσδιορισμό και τον σεβασμό ενός βασικού συνόλου αξιών που δεσμεύουν τους μετανάστες και τις κοινότητες υποδοχής σε έναν κοινό σκοπό.	
Ένταξη	Στο πλαίσιο της ΕΕ, η ένταξη είναι μια δυναμική, αμφίδρομη διαδικασία αμοιβαίας στέγασης από όλους τους μετανάστες και τους γηγενείς υπηκόους (EMN, 2018, σελ.214).	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Διαπολιτισμικότητα	Αναφέρεται στη σχέση μεταξύ των πολιτισμών. Οι διαπολιτισμικές προοπτικές χαρακτηρίζονται από τη σκοπιμότητα των αλληλεπιδράσεων, της μάθησης και της αμοιβαίας ανταλλαγής μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Προβλέπουν μια αποτελεσματική συνύπαρξη μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς και τη δυνατότητα αποτελεσματικής ανταλλαγής γνώσεων και τρόπων ύπαρξης και ζωής. Η διαπολιτισμικότητα από την άποψη του φύλου (γένους) επιδιώκει να προωθήσει την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών καταπολεμώντας τα εμπόδια που διατηρούν τις ανισότητες.	UNESCO. Ποικιλομορφία Πολιτισμικών Εκφράσεων. https://en.unesco.org/creativity/in-terculturality Άρθρο 4.8 της Σύμβασης για την Προστασία και Προώθηση της Ποικιλομορφίας της Πολιτιστικής Έκφρασης.
Μετανάστευση	Ο όρος μετανάστευση προσδιορίζεται με μια ευρύτερη έννοια. Αντιστοιχεί σε μια διαδικασία μετατόπισης που καλύπτει κάθε είδους μετακίνηση ανθρώπων, ομάδων ή ατόμων από το ένα μέρος στο άλλο προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών και επιπέδων διαβίωσης. Η μετακίνηση ανθρώπων περιλαμβάνει τη διεθνή μετανάστευση (διασυνοριακή σε άλλο κράτος) και την εσωτερική μετανάστευση (μετακίνηση εντός της χώρας). Η διαδικασία μετανάστευσης θεωρείται πάντα με διάρκεια πάνω από ένα έτος ανεξάρτητα από τη διάρκεια, τη	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 255 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Έκδοση μετανάστριες εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW)

	σύνθεση ή τα αίτια. Περιλαμβάνει τη μετανάστευση προσφύγων, εκτοπισμένων, ξεριζωμένων ατόμων, περιβαλλοντικών μεταναστών, οικονομικών μεταναστών και ατόμων που μετακινούνται για άλλους λόγους, π.χ. πολιτική δίωξη, συγκρούσεις, οικογενειακή επανένωση.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Σελ. 132
Πολυπολιτισμικότητα	Ένα μοντέλο που προτείνει μια κοινωνία βασισμένη στην αρχή ότι ο καθένας έχει μια κοινότητα, κάθε κοινότητα έναν πολιτισμό και κάθε πολιτισμός τον δικό του χώρο και τα απaráβata όρια. Βασίζεται σε μια πολιτική που προσυπογράφει την αρχή της πολιτιστικής πολυμορφίας και υποστηρίζει το δικαίωμα διαφορετικών πολιτισμών και εθνοτικών ομάδων να διατηρούν διακριτές πολιτιστικές ταυτότητες διασφαλίζοντας τη δίκαιη πρόσβασή τους στην κοινωνία, ενστερνίζοντας τις συνταγματικές αρχές και τις κοινές αξίες που επικρατούν στην κοινωνία. Τονίζει τις πολιτισμικές διαφορές και τους διαφορετικούς πολιτισμούς που υπάρχουν ο ένας γύρω από τον άλλο χωρίς απαραίτητα μεγάλη επαφή ή συμμετοχική αλληλεπίδραση.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση. Σελ. 142 Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0, σελ. 265
Κοινότητα	Η κοινότητα είναι μια ομάδα ανθρώπων που ενώνονται με παρόμοια συμφέροντα και έχουν κοινά συμφέροντα. Με άλλα λόγια, είναι ομάδες οργανωμένες μεταξύ τους σύμφωνα με ορισμένους στόχους και μοιράζονται κοινές αξίες και πεποιθήσεις με βάση τη γλώσσα, τα έθιμα, την πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, τη γεωγραφική θέση και την παγκόσμια προοπτική. Μέσα σε μια κοινότητα, είναι σύνηθες να δημιουργείται μια αμοιβαία ταυτότητα που είναι διαφορετική από άλλες ομάδες. Συνήθως οι κοινότητες μεταναστών υποστηρίζονται από άλλους μετανάστες από την ίδια εθνικότητα, γεγονός που συμβάλλει στη δημιουργία και διατήρηση άτυπων δικτύων που παίζουν ρόλο στην καθοδήγηση και τη διατήρηση του δικού τους πολιτισμού για τις μελλοντικές γενιές.	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (2019). Διεθνές Μεταναστευτικό Δίκαιο. Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση.
Ενδυνάμωση	(γυναικών ε., μεταναστριών ε.) Είναι μια διαδικασία ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης, της αυτοπεποίθησης, της	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2020). Γλωσσάρι φιλικό προς τα μέσα για τη μετανάστευση: Γυναίκες μετανάστριες

	αυτονομίας και της αυτοδιάθεσης ενός ατόμου, που έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο έλεγχο της ζωής του και μεγαλύτερη προσωπική ανάπτυξη, ικανότητα υπεράσπισης και αντίστασης στις αντιξοότητες. Απευθύνεται σε ομάδες που για διάφορους λόγους βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Η ενδυνάμωση των γυναικών περιλαμβάνει την προώθηση της αυξημένης συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλες τις πτυχές της ζωής. Η ενδυνάμωση των μεταναστριών πρέπει να βασίζεται στη βελτίωση της αυτοπεποίθησης, της αυτοεκτίμησης και των ικανοτήτων ως μέρος μιας διαδικασίας οικοδόμησης, συνεργασίας και αλληλεγγύης. Η ενδυνάμωση των γυναικών βασίζεται σε μια διαδικασία προόδου προς την ισότητα.	εργαζόμενες και τερματισμός της βίας κατά των γυναικών (EVAW), σελ. 22. Οντότητα των Ηνωμένων Εθνών για την Ισότητα των Φύλων και την Ενδυνάμωση των Γυναικών. Έννοιες και ορισμοί. https://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm
Αλλοδαπός	Στο παγκόσμιο πλαίσιο, ένα άτομο που δεν είναι υπήκοος (ιθαγενής ή πολίτης) ενός δεδομένου κράτους. Στο πλαίσιο της ΕΕ, πρόσωπο που δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους της ΕΕ.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Ετερότητα	Η ετερότητα είναι μια έννοια φιλοσοφικής προέλευσης που σημαίνει «ο χαρακτήρας του άλλου» και «την αναγνώριση του άλλου στη διαφορά του/της», η διαφορά νοείται ως εθνική, κοινωνική, πολιτιστική ή θρησκευτική.	Lalande André, <i>Dictionnaire de philosophie</i>, éd. PUF, Paris, 1993
Εθνικοποίηση	Η εθνικοποίηση αναφέρεται σε μια διαδικασία κατά την οποία οι άνθρωποι λανθασμένα ή σωστά τοποθετούνται σε μια εθνική ομάδα με βάση την καταγωγή, την εμφάνιση ή τον τρόπο ζωής τους. Η συμπεριφορά των ανθρώπων εξηγείται κυρίως με βάση μια υποτιθέμενη εθνότητα.	Διαμορφώθηκε από Jean-Loup Amselle in <i>L'Ethnicisation de la France</i> (Éditions Lignes, 2011).
Ρατσισμός	Ρατσισμός, που ονομάζεται επίσης φυλετική διάκριση, είναι η πεποίθηση ότι οι άνθρωποι μπορούν να χωριστούν σε ξεχωριστές και αποκλειστικές βιολογικές οντότητες που ονομάζονται «φυλές». Ότι δηλαδή υπάρχει αιτιώδης σύνδεση μεταξύ κληρονομικών φυσικών χαρακτηριστικών και χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, της διάνοιας, της ηθικής και άλλων πολιτιστικών και	https://www.britannica.com/topic/racism

	συμπεριφορικών χαρακτηριστικών· και ότι κάποιες φυλές είναι εγγενώς ανώτερες από άλλες.	
Θεσμικός ρατσισμός	Η έννοια του «θεσμικού ρατσισμού» χρησιμοποιείται για την ονομασία ενός φαινομένου που χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι, παρά τη νομοθεσία που προωθεί την ισότητα μεταξύ των πολιτών, όσοι προέρχονται από μειονοτικά υπόβαθρα βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση. Ονομάζοντας το φαινόμενο, μπορούμε να προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε τους μηχανισμούς και πιθανώς να καταπολεμήσουμε τις πηγές της ανισότητας.	"Le racisme institutionnel : de l'invention politique à la recherche d'outils", Audrey Osler, Hugh Starkey, Migrations Société, 2010/5 N° 131 pages 133 à 152 DOI 10.3917/migra.131.0133
Κρατικός ρατσισμός	Ο κρατικός ρατσισμός, που επίσης εννοείται ως «θεσμικός ρατσισμός», είναι ιστορικά θεσμοθετημένος ρατσιστικός διαχωρισμός. Ο όρος «φυλή» αναφέρεται στη συνέχεια στην εθνική της διάσταση. Στη σύγχρονη εποχή στη Δύση, οι υποστηρικτές αυτής της έννοιας που συζητείται ή επικρίνεται την κατανοούν με την έννοια της συστημικής διάκρισης που αφορά το κράτος. Ο όρος «φυλή» αναφέρεται σε μια κοινωνική κατασκευή.	Saïd Bouamama, <i>Des classes dangereuses à l'ennemi intérieur</i> , Syllepse Eds, 2021.
Φυλετισμός	Η έννοια του φυλετισμού αναφέρεται στη διαδικασία κατηγοριοποίησης και παραγωγής φυλετικών ιεραρχιών μέσα σε μια δεδομένη κοινωνία. Αυτή η διαδικασία συνίσταται στη ριζοσπαστικοποίηση των αντιληπτών διαφορών μεταξύ ατόμων ή ομάδων που ιεραρχούνται βάσει βιολογικών κριτηρίων, με σκοπό την κυριαρχία, την εκμετάλλευση ή τον αποκλεισμό των κατώτερων και αλλοιωμένων ομάδων εντός αυτής της σχέσης εξουσίας.	Suzie Telep, "Racialisation", <i>Langage et société</i> , 2021/HS1, pp. 289 à 292.
Σεξισμός	Ο σεξισμός είναι η διάκριση με βάση το φύλο ενός ατόμου ή κατ' επέκταση στο ίδιο το φύλο. Ο σεξισμός συνδέεται με την προκατάληψη και την έννοια των στερεοτύπων και των ρόλων των φύλων, που μπορεί να περιλαμβάνει την πεποίθηση ότι το ένα φύλο ή γένος είναι εγγενώς ανώτερο από το άλλο. Στην ακραία του μορφή, μπορεί να ενθαρρύνει τη σεξουαλική παρενόχληση, τον βιασμό ή άλλες μορφές σεξουαλικής βίας. Ο	Λεξικό Larousse

	σεξισμός αναφέρεται επίσης στις διακρίσεις λόγω φύλου με τη μορφή της ανισότητας των φύλων. Στόχος του σεξισμού είναι κυρίως οι γυναίκες.	
Διατομεακότητα	Η διατομεακότητα ή διατομεακισμός είναι μια έννοια που χρησιμοποιείται στην κοινωνιολογία και την πολιτική σκέψη, η οποία αναφέρεται στην κατάσταση των ανθρώπων που βιώνουν πολλές μορφές διαστρωμάτωσης, κυριαρχίας ή διακρίσεων ταυτόχρονα σε μια κοινωνία.	Patricia Hill Collins, <i>Intersectionality as Critical Social Theory: Intersectionality as Critical Social Theory</i> , Duke University Press, 2019
Καταπίεση	Η κοινωνική καταπίεση αναφέρεται στην καταπίεση που επιτυγχάνεται με κοινωνικά μέσα και έχει κοινωνική εμβέλεια – επηρεάζει ολόκληρες κατηγορίες ανθρώπων. Συμβαίνει κάθε φορά που μια ομάδα κατέχει την εξουσία πάνω σε μια άλλη στην κοινωνία μέσω του ελέγχου των κοινωνικών θεσμών, νόμων, εθίμων και κανόνων της κοινωνίας.	https://www.crrf-fcrr.ca/fr/bibliotheque/glossaire-fr-fr-1/item/27171-oppression-sociale
Νομιμοποίηση	Στο πλαίσιο της ΕΕ, κρατική διαδικασία με την οποία παρανόμως στους διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών απονέμεται νόμιμος κατάσταση.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf , σελ.315
Ξενοφοβία	Στάσεις, προκαταλήψεις και συμπεριφορές που απορρίπτουν, αποκλείουν και συχνά δυσφημούν πρόσωπα, με βάση την αντίληψη ότι είναι ξένοι ή ξένοι στην κοινότητα, κοινωνία ή εθνική ταυτότητα.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf , σελ.407
Αλλοφοβία	Αποστροφή προς την ετερότητα ή εχθρική συμπεριφορά προς άτομα από άλλη κουλτούρα ή θρησκεία.	http://www.encyclopediae.fr/definition/allophobie
Ισλαμοφοβία	Η Ισλαμοφοβία είναι ένας πολύσημος όρος, ο οποίος ετυμολογείται ως ο φόβος ή ο τρόμος του Ισλάμ, αλλά μπορεί επίσης να σημαίνει εχθρότητα προς το Ισλάμ ή τους Μουσουλμάνους, αν και δεν υπάρχει συναίνεση σήμερα.	Προσαρμοσθήκα από La Commission nationale consultative des droits de l'Homme (CNCDH) στην ετήσια έκθεσή της για το 2013
Κοινωνική πρόνοια	(σ. ευεξία) Η ευημερία μιας κοινότητας ή μιας κοινωνίας γενικότερα, αντανάκλαται στην ευημερία των μεμονωμένων μελών της με ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα υγείας και οικονομίας [προσαρμογή από το Λέξικο,	Προσαρμογή από Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, 2019, <i>Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση</i> , σελ. 197 & Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022.

	2022 & OxfordReference, 2022]. Κοινωνική πρόνοια ή Σ. προστασία. Το σύνολο των οργανωμένων δημόσιων (κρατικών/κυβερνητικών) ή ιδιωτικών υπηρεσιών, πολιτικών και προγραμμάτων που στοχεύουν στην πρόληψη, μείωση και εξάλειψη των οικονομικών και κοινωνικών ευπαθειών στη φτώχεια και τη στέρηση μειονεκτούντων ομάδων (φτωχοί, ασθενείς, ηλικιωμένοι κ.λπ.).	
Κράτος πρόνοιας (σύστημα)	Ένα πολιτικό σύστημα στο οποίο το κράτος αναλαμβάνει να προστατεύει την ατομική και συλλογική ευημερία των πολιτών του, ιδιαίτερα εκείνων που έχουν οικονομική ή κοινωνική ανάγκη, παρέχοντας μια σειρά από υπηρεσίες όπως υγειονομική περίθαλψη, ανεργία, εκπαίδευση, συντάξεις και άλλα επιδόματα πρόνοιας. ένα κράτος/έθνος/χώρα που χαρακτηρίζεται από τη λειτουργία του συστήματος του κράτους πρόνοιας, που χρηματοδοτείται τόσο από τη φορολογία όσο και από την εθνική ασφάλιση.	Προσαρμογή από το Λεξικό Cambridge, 2022 & Λεξικό, 2022 & Giddens, 2009, <i>Sociology</i> , p. 1137 & OxfordReference, 2022 & Merriam-Webster, 2022.
Ανθρώπινα δικαιώματα	(οπτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων) Συμφωνημένα διεθνή πρότυπα που αναγνωρίζουν και προστατεύουν την αξιοπρέπεια και την ακεραιότητα κάθε ατόμου, χωρίς καμία διάκριση (Κύριο Γλωσσάρι Όρων της UNHCR). Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν μέρος του εθιμικού διεθνούς δικαίου και ορίζονται σε μια ποικιλία εθνικών, περιφερειακών και διεθνών νομικών εγγράφων που γενικά αναφέρονται ως μέσα για τα ανθρώπινα δικαιώματα [EMN Γλωσσάρι, 2018, σελ. 195]. Ένα σύνολο βασικών δικαιωμάτων που θεωρούνται ότι ανήκουν σε όλα τα άτομα και τα οποία κάθε άνθρωπο ον πρέπει να έχει δικαίωμα. αστικά και πολιτικά δικαιώματα: το δικαίωμα στη ζωή, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία, την ελευθερία της έκφρασης ή την ελευθερία από παράνομη φυλάκιση, βασανιστήρια, εκτέλεση· κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά δικαιώματα: δικαίωμα συμμετοχής στον πολιτισμό, δικαίωμα στη πρόσβαση σε φαγητό, στην εργασία και στην εκπαίδευση.	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i> , σελ. 19 & OxfordReference, 2022 & Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022 & Λεξικό, 2022.

(Ανθρώπινα) δικαιώματα γυναικών	(συν. ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών). Δικαιώματα που προάγουν μια θέση νομικής, πολιτικής και κοινωνικής ισότητας των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες και της δίκαιης μεταχείρισης για τις γυναίκες, καθώς και για τους άνδρες, σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών ως αναπαλλοτρίωτο, αναπόσπαστο και αδιαίρετο μέρος των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δηλαδή η αναγνώριση ότι τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα και ότι οι γυναίκες βιώνουν αδικίες αποκλειστικά λόγω του φύλου τους.	Προσαρμογή από το OxfordReference, 2022 & Λεξικό, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022 & Merriam-Webster, 2022. Προσαρμογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 4 & Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 31.
Προστασία (ανθρωπίνων) δικαιωμάτων	Προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα (ΠΑΔ). Η ΠΑΔ είναι ένα εννοιολογικό πλαίσιο για τη διαδικασία της ανθρώπινης ανάπτυξης που βασίζεται κανονιστικά στα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στοχεύει λειτουργικά στην προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: αυτή η προσέγγιση συνεπάγεται συνειδητή και συστηματική προσοχή στα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις πτυχές της ανάπτυξης. Ο στόχος της ΠΑΔ είναι να δώσει τη δυνατότητα στους ανθρώπους (κατόχους δικαιωμάτων) να πραγματοποιήσουν τα δικαιώματά τους και να ενισχύσει το κράτος (φορείς του καθήκοντος) να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι υποχρεώσεις των κρατών για τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτούν από αυτά να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών, μαζί με τα δικαιώματα των ανδρών και των αγοριών.	Προσαρμογή από τη UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 9.
Χειραφέτηση/Απελευθέρωση	(γυναικών α., μεταναστριών α.) Η δράση ή η διαδικασία χειραφέτησης, δηλαδή η απελευθέρωση από νομικούς, κοινωνικούς ή πολιτικούς περιορισμούς, δηλαδή από τον έλεγχο ή την εξουσία άλλου ατόμου· η ενέργεια ή η διαδικασία	Προσαρμογή από το OxfordReference, 2022 & Λεξικό, 2022 & Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022. Γυναικεία/γυναικεία χειραφέτηση ή απελευθέρωση των γυναικών: η

	απελευθέρωσης από νομικούς, κοινωνικούς ή πολιτικούς περιορισμούς και παροχή κοινωνικής ή πολιτικής ελευθερίας και δικαιωμάτων (συν. απελευθέρωση, π.χ. χειραφέτηση από τη δουλεία). η πράξη της απελευθέρωσης από οποιαδήποτε ελεγκτική επιρροή, όπως παραδοσιακά ήθη ή πεποιθήσεις.	δράση ή η διαδικασία για την επίτευξη της ισότητας για τις γυναίκες σε όλους τους τομείς της κοινωνίας (π.χ. το <i>κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών</i>) Προσαρμογή από το Λεξικό του Cambridge, 2022.
Ισότητα των φύλων	(συν. <i>Ισονομία/ισοτιμία των φύλων, ισότητα φύλων, σεξουαλική ισότητα</i>). Η πράξη της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών: η ισότητα των φύλων δεν συνεπάγεται ότι οι γυναίκες και οι άνδρες είναι το ίδιο, αλλά ότι έχουν ίση αξία και ότι πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης. Η κατάσταση στην οποία η πρόσβαση σε δικαιώματα ή ευκαιρίες δεν επηρεάζεται από το φύλο. Η έννοια ότι οι γυναίκες και οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια έχουν ίσες συνθήκες, μεταχείριση και ευκαιρίες για να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπειά τους και να συμβάλουν και να επωφεληθούν από την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ανάπτυξη.	Cambridge Λεξικό, 2022. Oxford Reference, 2022; Lexico, 2022. UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i> , σελ. 3.
Ανισότητα των φύλων	Οι διαφορές στο καθεστώς, τη δύναμη και το κύρος που έχουν οι γυναίκες και οι άνδρες σε ομάδες, συλλογικότητες και κοινωνίες.	Giddens, 2009, <i>Sociology</i> , p. 1119.
Οπτική του φύλου	(σε <i>σπουδές σχετικά με την μετανάστευση</i>) Η οπτική του φύλου αναγνωρίζει ότι οι διαφορές στις εμπειρίες ζωής με βάση το φύλο συχνά οδηγούν σε κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και άλλες ανισότητες για τις γυναίκες και τα κορίτσια: Εφαρμόζεται στην ανάπτυξη πολιτικής και στην παροχή υπηρεσιών, η οπτική του φύλου μπορεί να συμβάλει στην προώθηση θετικών αλλαγών στη ζωή τους. Συνεπάγεται περαιτέρω συνείδηση του φύλου που αναγνωρίζει τη συνάφεια του φύλου στις πολλαπλές κοινωνικές του διαστάσεις και περιλαμβάνει, τόσο ως έννοια όσο και ως δράση, «τη γνώση και την κατανόηση των διαφορών στους	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i> , σελ. 19. (Cambridge Λεξικό, 2022) Προσαρμογή από Laron, Campani, 2017, σελ. 91-92. Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 899.

	ρόλους και τις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, ειδικά στο χώρο εργασίας». Όσον αφορά την έρευνα και την ανάλυση, η οπτική του φύλου συνεπάγεται αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την προκατάληψη των ανδρών στην έρευνα για τη μετανάστευση και την αναγνώριση των μεταναστριών ως ενεργών συμμετεχόντων.	
Σtereότυπο (α) (κοινωνικά)	Μια προκατασκευασμένη, τυποποιημένη, σταθερή και άκαμπτη νοητική εικόνα ή χαρακτηρισμός που χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα άτομο ή μια ομάδα ανθρώπων ή καλύτερα την τάξη, τον τύπο ή την κοινότητα στην οποία ανήκουν: ένα στερεότυπο υποδηλώνει μια υπεραπλουστευμένη γνώμη, προκατειλημμένη στάση ή άκριτη κρίση που μπορεί να οδηγήσει σε αντιμετωπίζοντας τους ανθρώπους με συγκεκριμένο τρόπο (π.χ. σεξουαλικά και φυλετικά στερεότυπα, το στερεότυπο της γυναίκας ως φροντιστή). Αποδίδεται σε μια συγκεκριμένη εθνική/εθνική, πολιτιστική ή φυλετική ομάδα, ένα τέτοιο γενικευμένο σύνολο χαρακτηριστικών και χαρακτηριστικών γεννά ψευδείς προσδοκίες ότι τα μεμονωμένα μέλη της ομάδας θα συμμορφωθούν με αυτά.	Προσαρμογή από Merriam-Webster, 2022 & Cambridge Λεξικό, 2022 & Λεξικό, 2022 & Oxford Reference, 2022 & Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1134 & Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 5. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 28.
Σtereότυπο με βάση το φύλο (στερεότυπο φύλου)	(συν. στερεότυπα για το ρόλο του φύλου, σεξουαλικά στερεότυπα). Γενίκευση των διαφορών με βάση το φύλο που βλέπουν ορισμένες στάσεις, συναισθήματα και συμπεριφορές ως χαρακτηριστικό του τι σημαίνει να είσαι γυναίκα ή άνδρας, δηλαδή η υπόθεση ότι ορισμένοι κοινωνικοί ρόλοι, συμπεριφορές και επαγγέλματα πρέπει να περιορίζονται σε μέλη ενός φύλου. Τα στερεότυπα φύλου μπορεί να είναι αρνητικά (π.χ. <i>οι γυναίκες είναι κακοί οδηγοί, οι άντρες δεν μπορούν να αλλάξουν πάνες</i>) και καταφατικά (π.χ. <i>οι γυναίκες φροντίζουν καλύτερα, οι άνδρες είναι ισχυρότεροι</i>): τα στερεότυπα των ανδρών είναι συνήθως πιο θετικά από τα στερεότυπα των γυναικών, καθώς θεωρούνται οι άνδρες πιο ανεξάρτητοι και με μεγαλύτερη φυσική αντοχή. Τα αρνητικά στερεότυπα για τις	Προσαρμογή από Oxford Reference, 2022 & UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5 & Encyclopedia.com, 2019.

	γυναίκες έχουν συνήθως τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες σε μια κοινωνία λόγω της έλλειψης αυτοσεβασμού και αυτοπεποίθησης που μεταδίδεται στις γυναίκες από τις κοινωνικές προκαταλήψεις. Τα στερεότυπα για το φύλο καθίστανται επιβλαβή όταν περιορίζει την ικανότητα του ατόμου να κάνει τις επιλογές της ζωής του, όπως εκπαίδευση, επαγγελματική πορεία ή προσωπικές ικανότητες (βλ. επίσης, π.χ. <i>εργαζόμενοι και οι υπάλληλοι αρχειοθέτησης πρέπει να είναι γυναίκες</i>).	
Προκατάληψη	Η κατοχή προκατασκευασμένων ιδεών για ένα άτομο ή ομάδα, ιδέες που είναι ανθεκτικές στην αλλαγή ακόμη και ενόψει νέων πληροφοριών. Η προκατάληψη μπορεί να είναι είτε θετική είτε αρνητική. Τις περισσότερες φορές, μια προκατάληψη αποτελείται από δυσμενείς ή μεροληπτικές συμπεριφορές έναντι ατόμων διαφορετικών κατηγοριών: φυλετικές, σεξουαλικές και άλλα είδη προκατάληψης μπορεί να υπάρχουν σε επίπεδο προσωπικών σχέσεων και ατομικής συμπεριφοράς, καθώς και να θεσμοθετηθεί ως νομική ή διοικητική πολιτική.	Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1128. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 22.
Προκατάληψη με βάση το φύλο	(syn. προκατάληψη του φύλου, μεροληψία λόγω φύλου) Οι διαφορές ρόλων των φύλων αντικατοπτρίζουν προκαταλήψεις ή μεροληψίες, δηλαδή μια αρνητική στάση απέναντι στους άλλους που βασίζεται σε κοινωνικά στερεότυπα για τις γυναίκες και τους άνδρες και σε μια προκατάληψη για τα άτομα εκείνα που δεν έχουν προηγούμενη γνώση ή εμπειρία. Η προκατάληψη του φύλου, δηλαδή η άδικη διαφορά στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι γυναίκες και οι άνδρες (μεροληπτική συμπεριφορά λόγω φύλου), έχει ως αποτέλεσμα να ευνοείται εύκολα το ένα φύλο έναντι του άλλου, συνήθως άνδρες και αγόρια έναντι των γυναικών και των κοριτσιών.	Προσαρμογή από Encyclopedia.com, 2019. Προσαρμογή από CambridgeΛεξικό, 2022 UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 3.

Εκμετάλλευση με βάση το φύλο	Εκμετάλλευση. Μια κοινωνική ή θεσμική σχέση στην οποία η μια ομάδα ωφελείται σε βάρος της άλλης μέσω μιας ανισορροπίας στην εξουσία. Η πράξη εκμετάλλευσης κάτι ή κάποιου, ειδικότερα η πράξη εκμετάλλευσης άδικου πλεονεκτήματος άλλου προς όφελός του (π.χ. σεξουαλική εκμετάλλευση, καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, επαιτεία, δουλεία ή πρακτικές παρόμοιες με τη δουλεία, την υποτέλεια, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων, η αφαίρεση οργάνων κ.λπ.) (πηγή: Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, 2. Aufl., 2011).	Giddens, 2009, <i>Sociology</i>, p. 1118. Προσαρμογή από EMN Γλωσσάρι, 2018, σελ. 151. Η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση είναι μια μορφή βίας με βάση το φύλο [PSEA].
Έμφυλη βία	ΕΒ(συν. έμφυλη βία, βλάβη με βάση το φύλο). Ένας γενικός όρος για κάθε επιβλαβή πράξη που διαπράττεται ενάντια στη θέληση ενός ατόμου και βασίζεται σε κοινωνικά αποδιδόμενες διαφορές φύλου. Η φύση και η έκταση συγκεκριμένων τύπων έμφυλης βίας ποικίλλει ανάλογα με τους πολιτισμούς, τις χώρες και τις περιοχές. αυτές οι πράξεις μπορούν να συμβούν δημόσια ή ιδιωτικά. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν πράξεις που προκαλούν σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη ή ταλαιπωρία. απειλές τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμός και άρνηση πόρων, ευκαιριών ή υπηρεσιών· αναγκαστικός/πρόωρος γάμος και άλλες στερήσεις της ελευθερίας· σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης/κακομεταχείρισης, της εμπορίας ανθρώπων και της καταναγκαστικής πορνείας· ενδοοικογενειακή βία; επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικών· γεννητικών οργάνων, οι δολοφονίες τιμής και η κληρονομιά χηρών. Η βία με βάση το φύλο χρησιμοποιείται συχνά στο ίδιο πλαίσιο με τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών (<i>Βία κατά των Γυναικών, ΒκΓ</i>), ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι η	Προσαρμογή από Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, Γλωσσάρι για τη Μετανάστευση, σελ. 81&UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 2.

	βία με βάση το φύλο μπορεί να επηρεάσει οποιονδήποτε.	
Προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου	Ευαίσθητη ως προς στο φύλο. Αντιμετωπίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου. Ευαισθησία ως προς το φύλο: η ικανότητα αναγνώρισης, ανάδειξης και αποκατάστασης υφιστάμενων διαφορών, ζητημάτων και ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και η ενσωμάτωσή τους σε στρατηγικές και δράσεις· βαθμός ενσωμάτωσης της προοπτικής του φύλου σε δράσεις και πολιτικές, δηλαδή αντιμετώπιση των κανόνων φύλου, των ρόλων και της πρόσβασης σε πόρους στο βαθμό που απαιτείται για την επίτευξη καθορισμένων αναπτυξιακών στόχων.	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 4. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zohnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 13-14, 17.
Εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου	Ισοτιμία στην εκπαίδευση. Αναφέρεται σε ισοδύναμα ποσοστά ανδρών και γυναικών σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα (σε σχέση με τον πληθυσμό ανά ηλικιακή ομάδα). Η ισοτιμία είναι απαραίτητη αλλά όχι επαρκής για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση: καθολική πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, με ειδική εντολή για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων που υπονομεύουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Εξαλείψτε τις ανισότητες μεταξύ των φύλων σε όλα τα επίπεδα και βεβαιωθείτε ότι οι εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις είναι ευαίσθητες ως προς το φύλο για τη δημιουργία αποτελεσματικών περιβαλλόντων μάθησης. Το ψήφισμα 70/138 της Γενικής Συνέλευσης σημείωσε ότι το ίσο δικαίωμα των κοριτσιών σε ποιοτική εκπαίδευση είναι κεντρικό στοιχείο της ατζέντας για την αειφόρο ανάπτυξη.	UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 6. UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 10.
Πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου	(συν. πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο, πολιτικές για το φύλο). Πολιτικές που γνωρίζουν και	Προσαρμογή από UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zohnina, 2009,

	αντιμετωπίζουν τις διαφορές των φύλων. Πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη το φύλο: οι πολιτικές που αναγνωρίζουν ότι οι γυναίκες (όπως και οι άνδρες) είναι φορείς ανάπτυξης και ότι συχνά περιορίζονται με διαφορετικό τρόπο από τους άνδρες, πράγμα που σημαίνει ότι οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι προτεραιότητές τους μπορεί να διαφέρουν και μερικές φορές να συγκρούονται. Σχεδιασμός φύλου: μια προσέγγιση σχεδιασμού που αναφέρεται στη διαδικασία σχεδιασμού αναπτυξιακών προγραμμάτων και πολιτικών που είναι ευαίσθητα ως προς το φύλο, που σημαίνει αναγνώριση και συνεκτίμηση του αντίκτυπου των διαφορετικών ρόλων που διαδραματίζουν οι γυναίκες και οι άνδρες στην κοινωνία και το γεγονός ότι συχνά έχουν διαφορετικές ανάγκες στην κοινότητα ή τον τομέα-στόχο.	Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο, σελ. 14-15. Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 14 & UNICEF, 2017, <i>Ισότητα των φύλων: Γλωσσάρι...</i>, σελ. 5.
Μετανάστρια ως παθητικό θύμα	Ο ρόλος της υπηρεσίας είναι ιδιαίτερα ζωτικής σημασίας για μια έμφυλη περιγραφή της μετανάστευσης, καθώς συχνά υποτίθεται ότι οι γυναίκες «ακολουθούν» τους άνδρες και ο ρόλος τους στη μετανάστευση είναι αντιδραστικός και όχι προληπτικός, καθώς η μετανάστευση αντιμετωπίζεται ως φαινόμενο που περιλαμβάνει τους άνδρες μόνο ως ενεργούς φορείς. Κοιτάζοντας πίσω, ορισμένες έρευνες φαίνεται να έχουν εμμονή με την οικονομία και την τάξη αποκλείοντας άλλους παράγοντες, ενώ κάποιες άλλες έδωσαν προσοχή στα θέματα φύλου [προσαρμογή από Kofman, Phizacklea, Raghuram, Sales, 2001, σελ. 23]. Μια τέτοια στερεότυπη άποψη ενισχύει την έννοια των μεταναστριών ως παθητικών πρακτόρων, δηλαδή «οπαδών» και «εξαρτώμενων», των οποίων η απασχόληση (όπου εμφανίζεται) γίνεται επίσης δευτερεύουσας σημασίας.	Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 897 & Kofman, 1999, σελ. 273.
Η μετανάστρια ως ενεργό υποκείμενο	(παράγοντας της μεταναστευτικής της εμπειρίας) Η πράξη της θεώρησης της κατάστασης των μεταναστριών ως ενεργών	Προσαρμογή από Morokvasic, 1984, σελ. 895, 899 & Kofman, 1999, σελ. 270, 273-274, 286.

	συμμετεχόντων στις μεταναστεύσεις. Αυτή η αλλαγή στην αντίληψη και την αναγνώριση των ρόλων οφείλεται στην διέγερση του ενδιαφέροντος για τις μετανάστριες από την έρευνα και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και στην αυξανόμενη συνειδητοποίηση της προκατάληψης των ανδρών στην έρευνα για τη μετανάστευση: οι προκύπτουσες αναφορές συμβάλλουν στην αποκατάσταση της ανισορροπίας και στην απεικόνιση ενεργών μεταναστριών που αναπτύσσουν μεμονωμένες στρατηγικές και συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων του νοικοκυριού. Μια τέτοια προσέγγιση υποστηρίχθηκε περαιτέρω με την παρατήρηση μεμονωμένων γυναικών που διαχειρίζονται το δικό τους πρόγραμμα μετανάστευσης ως ενεργά άτομα.	
Διπλή (ή Τριπλή) απομόνωση & περιθωριοποίηση και καταπίεση	(των γυναικών μεταναστριών) Το φύλο και η εθνικότητα, καθώς και η ενασχόληση με την οικιακή εργασία, που στερούνται κοινωνικής αναγνώρισης, καθιστούν τις μετανάστριες υποταγμένες σε μια τριπλή περιθωριοποίηση: κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική. Σε αυτόν τον τομέα, ο επαγγελματικός διαχωρισμός καταλαμβάνει μια ιδιαίτερη θέση, που σημαίνει: τη συγκέντρωση γυναικών και ανδρών σε διαφορετικούς τύπους και επίπεδα δραστηριότητας και απασχόλησης, με τις γυναίκες να περιορίζονται σε ένα στενότερο φάσμα επαγγελμάτων (οριζόντιος διαχωρισμός) από τους άνδρες και στο χαμηλότερο βαθμό εργασίας (κάθετος διαχωρισμός)	Campani, 2007, σελ. 5. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004, <i>Γλωσσάρι όρων φύλου και ανάπτυξης</i>, σελ. 4.
Οι διαφορές των μεταναστριών	(η συνθήκη του να είναι κανείς μετανάστης και γυναίκα) Μια προσέγγιση εξέτασης της ποικιλομορφίας των εμπειριών των μεταναστριών και των τρόπων με τους οποίους η τάξη, η φυλή/εθνικότητα, η εργασία και άλλες μεταβλητές διασταυρώνονται με το φύλο: αυτοί και άλλοι παράγοντες είναι όλοι σημαντικοί ενώ αντιμετωπίζονται οι μετανάστριες στη διπλή τους κατάσταση να είναι μετανάστριες και γυναίκα ως αφετηρία	Προσαρμογή από Χριστοδούλου, Zobnina, 2009, <i>Γλωσσάρι όρων που σχετίζονται με το φύλο</i>, σελ. 31-32.

	των διαφορετικότητων τους.	
Φυλή	Υπάρχει στις μέρες μας μια ευρεία επιστημονική συναίνεση για την ανυπαρξία φυλής με βιολογική έννοια. Ο όρος φυλή χρησιμοποιείται στην καθημερινή γλώσσα με μια ευρύτερη έννοια που αναφέρεται σε εθνότητες και κοινωνική ομάδα με κοινή καταγωγή. Η έννοια της εθνότητας έχει οριστεί ευρέως από την ανθρωπολογία, αναφερόμενη επίσης σε χαρακτηριστικά που αποδίδονται είτε από την εξω-ομάδα ή/και την ενδο-ομάδα, αλλά πάντα σχετίζονται με την πολιτιστική ιστορία και τις σχέσεις ετερότητας, περισσότερο με στατικές φυσικές διαφορές μεταξύ των ομάδων.	Αμερικανική Ένωση Φυσικών Ανθρωπολόγων (2019). «Δήλωση ΑΑΡΑ για τη φυλή και τον ρατσισμό». Αμερικανική Ένωση Φυσικών Ανθρωπολόγων. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Barth, F. (1970). <i>Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organisation of Culture Difference</i>. London: George Allen & Unwin. Comité para la Eliminación de la Discriminación Racial, Recomendación general relativa al artículo 1 de la Convención (1999), anexo 5 al informe del Comité para la Eliminación de la Discriminación Racial, documento A/54/18 de las Naciones Unidas, párr. 1; Oficina del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados (ACNUR), Manual y Directrices sobre Procedimientos y Criterios para Determinar la Condición de Refugiado (2011), documento HCR/1P/4/Spa/Rev.3 del ACNUR
Ρατσισμός	Οποιαδήποτε θεωρία, δόγμα, ιδεολογία ή ομάδα ιδεών που υποστηρίζει την ανωτερότητα μιας ομάδας ανθρώπων έναντι των άλλων, με βάση τα πολιτισμικά, εθνικά σωματικά χαρακτηριστικά τους.	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) (2019):

		Γλωσσάρι του IOM για τη Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διαμερικανική Σύμβαση κατά του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων και των συναφών μορφών μισαλλοδοξίας (εγκρίθηκε στις 5 Ιουνίου 2013 και ισχύει από τις 11 Νοεμβρίου 2017), άρθ. 1, παράγρ. 4.
Διαχωρισμός	Η πράξη με την οποία ένα άτομο ή μια ομάδα διαχωρίζεται από άλλα με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την εθνικότητα ή την εθνική καταγωγή.	Berry, J. W. (2007). Acculturation strategies and adaptation. In J. E. Lansford, K. Deater-Deckard, & M. H. Bornstein (Eds.), <i>Immigrant families in contemporary society</i> (pp. 69–82). Guilford Press. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (ECRI): Σύσταση γενικής πολιτικής αριθ. 7: Εθνική νομοθεσία για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων
Κοινωνική ταυτότητα μετανάστριας	(κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές και άλλες συνθήκες) Μπορούμε να κατανοήσουμε την κατασκευή κοινωνικής ταυτότητας ως μια δράση που στοχεύει στον ορισμό ή τον χαρακτηρισμό του εαυτού μας και συχνά σε σχέση με τα συναισθήματα του ανήκειν και της προσκόλλησης σε διαφορετικές ομάδες (οικογένεια, πολιτισμική ομάδα, φύλο, κ.λπ.). Η δράση της ταύτισης εκτελείται συχνά μέσω αφηγήσεων, οι οποίες προσφέρουν νόημα σε τροχιές ζωής που έχουν γνωρίσει σημεία καμπής, όπως η μετανάστευση. Η κοινωνική ταυτότητα ενός ατόμου δομείται επίσης σε διάλογο με κοινωνικές κατηγορίες. Υπό αυτή την έννοια, η κοινωνική ταυτότητα μιας μετανάστριας ενσωματώνει κοινωνικές κατηγορίες και σχήματα που	Abrams, D., & Hogg, M. A. (1990). An introduction to the social identity approach. <i>Social identity theory: Constructive and critical advances</i>, 1-9. Benwell, B. (2006). <i>Discourse and identity</i>. Edinburgh University Press. De Fina, A. (2003). Identity in narrative. A study of immigrant discourse, 251. Harré, Rom; Moghaddam, Fathali M. (2015). "Positioning Theory". <i>The International Encyclopedia of Language and Social Interaction</i>: 1–9. Macías-Gómez-Estern, B. & Vasquez, O. (2015): Identity construction in narratives of migration. In Hansen, Jensen &

	σχετίζονται με το φύλο, τη μετανάστευση και τις κοινωνικο-πολιτισμικές και οικονομικές συνθήκες, καθώς αναπαράγονται ή αντιστέκονται στη δική της πρακτορική προσωπική αφήγηση και την καθημερινή της τοποθέτηση.	Berliner (Eds.): <i>Conceptual and applied approaches to self in culture in mind</i>. Aalborg University Press. Aalborg.
Πολιτισμική ικανότητα	(στις σπουδές σχετικά με την μετανάστευση και στις κοινωνικές υπηρεσίες) Τα πρότυπα ορίζουν την πολιτιστική ικανότητα ως τη διαδικασία μέσω της οποίας άτομα και συστήματα σχετίζονται με σεβασμό και αποτελεσματικότητα με ανθρώπους όλων των πολιτισμών, γλωσσών, τάξεων, εθνοτικών καταβολών, θρησκειών και άλλων παραγόντων διαφορετικότητας με τρόπο που αναγνωρίζει, επιβεβαιώνει και εκτιμά την αξία των ατόμων, οικογενειών και κοινοτήτων, προστατεύοντας και διαφυλάσσοντας την αξιοπρέπεια του καθενός. Η πολιτιστική ικανότητα μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της διαπολιτισμικής εμπειρίας και σχετίζεται με την «αποφυσικοποίηση» και τη συνείδηση των δικών τους πολιτισμικών αξιών και πρακτικών.	Ann Marie Garran & Lisa Werkmeister Rozas (2013) Cultural Competence Revisited, Journal of Ethnic and Cultural Diversity in Social Work, 22:2, 97-111, DOI: 10.1080/15313204.2013.78533 Laluzza J.L. & Macías-Gómez-Estern, B. (2020): Border crossing. A service-learning approach based on transformative learning and cultural-historical Psychology (Cruzando la frontera. Una aproximación al aprendizajeserviciodesde el aprendizajetransformativo y la psicología histórico-cultural), <i>Culture and Education</i>, 32(3), 556-582 https://doi.org/10.1080/11356405.2020.1792755. Macías-Gómez-Estern, B. (2021). Critical Psychology for Community Emancipation: Insights from Socio-educative Praxis in Hybrid Settings. In <i>New Waves in Social Psychology</i> (pp. 25-54). Palgrave Macmillan, Cham.
Κοινωνικές ευκαιρίες	Γενικά χρησιμοποιείται για να αναφέρεται στην ιδέα ότι οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές αναπτυξιακές αντικειμενικές δυνατότητες με βάση το περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσονται και συμμετέχουν. Έχει να κάνει με τη διαφορετική πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, κοινωνική πρόοδο, οικονομική υποστήριξη, κοινωνικό κεφάλαιο, αναψυχή κ.λπ. Οι κοινωνικές ευκαιρίες μπορεί να είναι δύσκολο να μετρηθούν καθώς σχετίζονται με υποκειμενικά καθορισμένες επιθυμίες και ανάγκες.	Elster, J. (2019). <i>Tuercas y tornillos Una introducción a los conceptos básicos de las ciencias sociales</i>. Santa Fe, Asociación Civil Mirame Bien, 2019.
Κοινωνική ισότητα	Η κοινωνική ισότητα έχει χρησιμοποιηθεί με διαφορετικές έννοιες ανάλογα με τον	Ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Κοινωνικής Ισότητας της

	τομέα στον οποίο εφαρμόζεται αυτός ο όρος (υγεία, εκπαίδευση, νομικά, οικονομικά, ψυχολογία κ.λπ.). Σχετίζεται με τη δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση σε όλους τους πόρους και τη διανομή των μέσων. Αυτό περιλαμβάνει την εξέταση διαφορετικών κατηγοριών πόρων, που σχετίζονται όχι μόνο με τα χρηματοοικονομικά αγαθά, αλλά και με το κοινωνικό κεφάλαιο, το κοινωνικό κλίμα, τη συμμετοχή, τα δίκτυα βοήθειας, τους συναισθηματικούς δεσμούς, τις σχέσεις και την κοινότητα και την προσωπική ευημερία.	Μελβούρνης https://socialequity.unimelb.edu.au/stories/what-is-social-equity . Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.
Μετανάστευση	Στο παγκόσμιο πλαίσιο, η πράξη της άφιξης σε μια περιοχή και της παραμονής για μια περίοδο αρκετά μεγάλη ώστε να την κάνει την κύρια κατοικία της. Στο πλαίσιο της ΕΕ, η ενέργεια με την οποία ένα άτομο εγκαθιστά τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια κράτους μέλους της ΕΕ για περίοδο που είναι ή αναμένεται να είναι τουλάχιστον 12 μήνες, αφού προηγουμένως διέμενε συνήθως σε άλλο μέλος της ΕΕ κράτος ή τρίτη χώρα.	Castles, S. (1998). <i>The age of migration: International population movements in the modern world</i> . Macmillan International Higher Education. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 ένα εργαλείο για καλύτερη συγκρισιμότητα που παράγεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) (2019): Γλωσσάρι του IOM για τη Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022.
Κοινωνική ένταξη	Ορισμός στο πλαίσιο της ΕΕ, πλαίσιο για την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής, καθώς και για τον συντονισμό πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, σε θέματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.	Αναπτύχθηκε από το EMN από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0 Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files_en?file=2020-09/interactive_glossary_6.0_final_version.pdf
Κοινωνικός αποκλεισμός	Στο πλαίσιο της ΕΕ, μια κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο εμποδίζεται (ή αποκλείεται) να συνεισφέρει και να επωφεληθεί από την οικονομική, κοινοτική και κοινωνική πρόοδο.	Αναπτύχθηκε από το EMN από τον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης Ευρωπαϊκό Δίκτυο

		Μετανάστευσης (2018). Άσυλο και Μετανάστευση. Γλωσσάρι 6.0. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. https://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/sf_social_inclusion_en.pdf
--	--	---

